

280

Besluit van 25 februari 1982, houdende regelen betreffende de rechtstoestand van de dienstplichtige militairen van de krijgsmacht (Reglement rechtstoestand dienstplichtigen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Defensie, C. L. J. van Lent van 25 mei 1981, nr. PP/81/091/1244;

Overwegende:

- dat ingevolge de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231) voor een aantal onderwerpen betreffende de rechtstoestand van dienstplichtige militairen, voor zover die niet reeds bij of krachtens de wet zijn geregeld, bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften moeten worden gegeven;
 - dat die onderwerpen deels zijn geregeld bij tot dusverre bestaande voorschriften en deels hun regeling in voorschriften nog moeten vinden;
 - dat de totstandkoming van één reglement betreffende de rechtstoestand van de dienstplichtigen van de krijgsmacht zal kunnen bijdragen tot de gewenste eenheid in de rechtspositie van die dienstplichtigen;
- Gelet op de artikelen 2 en 4 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen;
De Raad van State gehoord (advies van 5 oktober 1981, nr. 810923/16);
Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Defensie, J. van Houwelingen van 18 februari 1982, nr. PP/094/403;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Betekenis van uitdrukkingen

1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:
 - a. *Onze Minister*: Onze Minister van Defensie;
 - b. *dienstplichtige*:
 - 1e. hij die dienstplichtige is in de zin van de Dienstplichtwet (Stb. 1948, I 284), met uitzondering van hem, op wie de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519) van toepassing is;
 - 2e. hij die bij een der delen van de krijgsmacht een verbintenis heeft aangegaan van zodanige aard, dat hij op grond van artikel 3, vierde lid, van de Dienstplichtwet voor de toepassing van die wet wordt beschouwd als dienstplichtige;

c. *diensplichtige in werkelijke dienst*: de diensplichtige die als zodanig feitelijk onder de wapenen is;

d. *zeemacht, landmacht en luchtmacht*: de Koninklijke marine, de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht;

e. *militaire inkomsten*: alle beloningen in geld waarop de diensplichtige aanspraak kan maken krachtens de voor hem geldende bezoldigingsregeling of bezoldigingsregelingen, en krachtens de ter uitvoering van deze regeling of regelingen gegeven voorschriften;

f. *tijd van oorlog*: oorlog, oorlogsgevaar, alsmede andere buitengewone omstandigheden waarin diensplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst zijn.

2. Voor de toepassing van dit besluit wordt mede begrepen onder *rang, stand of klasse*: de door Ons met die rang, stand of klasse gelijkgestelde rang, stand of klasse.

3. Voor de toepassing van de artikelen van dit besluit, waarin het begrip «commandant» is gebruikt, kan Onze Minister zo nodig voor elk van die artikelen afzonderlijk bepalen welke functionaris moet worden aangemerkt als commandant in de zin van het betrokken artikel.

Artikel 2

Afwijking van dit besluit

1. Onze Minister kan in tijd van oorlog tijdelijk afwijken of doen afwijken van hetgeen bij of krachtens dit besluit is bepaald, indien en voor zo lang dit met het oog op de goede uitvoering van de operationele taken van de krijgsmacht noodzakelijk wordt geacht.

2. Onze Minister kan voorts bijzondere regelen, die afwijken van dit besluit, vaststellen ten aanzien van diensplichtigen die tewerkgesteld zijn:

a. onder leiding of toezicht van een orgaan van de Verenigde Naties;

b. bij of ten behoeve van een bondgenootschappelijk orgaan of bondgenootschappelijke strijdkrachten;

c. buiten het Departement van Defensie, anders dan in de gevallen, bedoeld onder a en b

met dien verstande dat de bevoegdheid tot afwijken niet geldt met betrekking tot aangelegenheden, geregeld in de hoofdstukken 3 en 4.

Artikel 3

Ter visie leggen van dit besluit

Onze Minister draagt er zorg voor dat een of meer exemplaren van dit besluit en van alle overige voorschriften betreffende de rechtstoestand van de diensplichtige steeds bij de eenheid of het onderdeel, waartoe de diensplichtige behoort, ter inzage aanwezig zijn.

HOOFDSTUK 2. OPLEIDING

Artikel 4

Opleiding tot het verkrijgen van de vereiste bekwaamheden

1. De diensplichtige wordt gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst, naar regelen door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen, opgeleid tot het verkrijgen van de bekwaamheid, vereist voor de militaire hoedanigheid die hij bezit of waarvoor hij is bestemd.

2. De diensplichtige in werkelijke dienst kan voorts, al dan niet op eigen verzoek, worden aangewezen voor het volgen van andere opleidingen die naar het oordeel van Onze Minister of van daartoe door hem aan te wijzen functionarissen van belang zijn voor de dienst.

Artikel 5

Verplichtingen verbonden aan aanwijzing op verzoek voor het volgen van een opleiding

1. Aan de aanwijzing op verzoek van de dienstplichtige voor het volgen van een opleiding als bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel kunnen, indien hiervoor naar het oordeel van Onze Minister in verband met de aard of de duur van dan wel met het tijdstip van aanwijzing voor het volgen van de opleiding aanleiding bestaat, bepaalde voorwaarden worden verbonden, welke hierin kunnen bestaan, dat aan de dienstplichtige de verplichting wordt opgelegd:

a. voor de aanvang van de opleiding een verzoek in te dienen hem – met toepassing van artikel 31 juncto artikel 1, vierde lid, van de Dienstplichtwet – te vergunnen om, nadat zijn wettelijk verplicht verblijf in werkelijke dienst zal zijn verstreken, nog een door Onze Minister te bepalen tijdsduur in werkelijke dienst door te brengen;

b. indien de vergunning, bedoeld onder a, is verleend, gedurende de tijd waarop die vergunning betrekking heeft, in werkelijke dienst te blijven.

2. Wanneer de dienstplichtige wegens omstandigheden die naar het oordeel van Onze Minister niet zijn ontstaan door eigen wil of toedoen, wordt ontheven van een opleiding of van de functie waarop de opleiding betrekking had, dan wel niet wordt aangewezen voor de functie waarop de opleiding betrekking had, wordt hij tevens ontheven van de verplichting, bedoeld in het vorige lid onder b, indien deze op hem rust.

Artikel 6

Ontheffing van een opleiding

1. Een dienstplichtige die is aangewezen voor het volgen van een opleiding als bedoeld in artikel 4, kan daarvan door de autoriteit die hem heeft aangewezen, worden ontheven, indien hij niet voldoet aan de bij die opleiding gestelde eisen of indien ontheffing in het belang van de dienst of van de dienstplichtige om andere redenen noodzakelijk is.

2. Wanneer een dienstplichtige wordt ontheven van een opleiding wordt hem dit, met vermelding van de reden, schriftelijk medegedeeld.

HOOFDSTUK 3. BEVORDERING

Paragraaf 1. Bepalingen met betrekking tot alle dienstplichtigen

Artikel 7

Het stellen van regelen

Dienstplichtigen worden bevorderd naar regelen door Onze Minister te stellen met inachtneming van de bepalingen van dit hoofdstuk.

Artikel 8

Bevoegdheid tot bevorderen

1. De bevordering geschiedt door Onze Minister.

2. Onze Minister kan de in het vorige lid bedoelde bevoegdheid, wat bepaalde categorieën van dienstplichtigen betreft, overdragen aan daartoe door hem aan te wijzen functionarissen.

Artikel 9

Algemene eisen voor bevordering

1. Om voor bevordering in aanmerking te kunnen komen moet de dienstplichtige, onverminderd de overige bij of krachtens dit hoofdstuk gestelde eisen, bij goed gedrag, goede plichtsbetrachting en goede dienstijver, de vereiste bekwaamheid en geschiktheid – waaronder in beginsel mede wordt verstaan verplaatsbaarheid – bezitten voor de rang of de klasse die hij bij bevordering zal verkrijgen.

2. Voor bevordering tot korporaal of tot een hogere rang is bovendien vereist, dat de dienstplichtige blijk heeft gegeven gezag te kunnen uitoefenen of de aanleg daartoe te bezitten.

Artikel 10

Bevordering tijdens of na het voltooien van een opleiding

1. De dienstplichtige, die een opleiding volgt voor een bepaalde rang of klasse, kan tijdens die opleiding op door Onze Minister te bepalen tijdstippen worden bevorderd tot een klasse of tot een rang, lager dan die waarvoor hij wordt opgeleid.

2. Nadat de dienstplichtige een opleiding voor een rang of klasse met gunstige uitslag heeft voltooid wordt hij, indien hij ook overigens voldoet aan de bij of krachtens dit hoofdstuk gestelde eisen, op een door Onze Minister te bepalen tijdstip bevorderd tot die rang of klasse.

Artikel 11

Kennisgeving van niet voldoen aan de eisen voor bevordering

Wanneer de dienstplichtige naar het oordeel van degene, die tot bevorderen bevoegd is, niet of niet meer voldoet aan de eisen, waaraan hij moet voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor bevordering tot de rang of de klasse, waarvoor hij is opgeleid, wordt hem dit, met vermelding van de reden, schriftelijk medegedeeld.

Artikel 12

Stilstand in bevordering

Een dienstplichtige wordt niet bevorderd zolang hij:

- a. in tijd van oorlog om welke reden dan ook is afgescheiden van de eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten;
- b. in tijd van vrede is vermist.

Artikel 13

Bevordering na stilstand in bevordering

1. Een dienstplichtige, wiens bevordering op grond van artikel 12, aanhef en onder a, is uitgesteld, wordt, ongeacht of hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan en tenzij zijn houding en gedragingen tegenover de vijand of zijn andere gedragingen gedurende zijn afwezigheid naar Ons oordeel daarvoor onvoldoende reden dan wel daartegen bezwaar opleveren, bevorderd met ingang van de dag van zijn terugkeer.

2. Een dienstplichtige, wiens bevordering op grond van artikel 12, aanhef en onder b, is uitgesteld, wordt na zijn terugkeer bevorderd zodra hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan.

Artikel 14

Buitengewone bevordering

1. De dienstplichtige kan, met afwijking van een of meer bepalingen van dit hoofdstuk, buitengewoon worden bevorderd ter beloning van een schitterend wapenfeit of van een andere daad of verrichting, waardoor hij zich zeer bijzonder heeft onderscheiden.

2. De aanleiding tot een bevordering als bedoeld in het vorige lid wordt uitdrukkelijk vermeld in de beschikking, waarbij de dienstplichtige buitengewoon wordt bevorderd.

Artikel 15

Tijdelijke bevordering

1. De dienstplichtige kan, ongeacht of hij voldoet aan alle eisen voor bevordering, tijdelijk tot een bepaalde rang worden bevorderd, wanneer hij is geplaatst in een functie, waaraan naar het oordeel van Onze Minister het bekleden van die rang noodzakelijk is verbonden.

2. Wanneer een dienstplichtige, die een rang tijdelijk bekleedt wordt ontheven van de functie, bedoeld in het vorige lid, keert hij op de dag van die ontheffing van rechtswege terug tot de rang of de klasse, die hij definitief bekleedt, tenzij er naar het oordeel van Onze Minister redenen aanwezig zijn om anders te bepalen.

3. Is de ontheffing, bedoeld in het vorige lid, een gevolg van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, dan blijft de dienstplichtige de rang tijdelijk bekleden gedurende de tijd, dat hij wegens die ziekte of dat gebrek verhinderd is dienst te verrichten.

4. In de beschikking tot een tijdelijke bevordering worden de reden en het tijdelijk karakter van die bevordering uitdrukkelijk vermeld.

5. Wanneer een dienstplichtige die een rang tijdelijk bekleedt, overlijdt, wordt hij geacht die tijdelijke rang definitief bekleed te hebben op het tijdstip van zijn overlijden.

Paragraaf 2. Bepalingen met betrekking tot dienstplichtigen van bepaalde delen van de krijgsmacht

Artikel 16

Bevordering bij keuze en naar behoefte van dienstplichtigen van de landmacht of de luchtmacht

1. De dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht, die blijk heeft gegeven een bijzondere geschiktheid te bezitten voor het vervullen van een functie, waaraan de 1e klasse van de stand van soldaat of de rang van korporaal is verbonden, kan – zonder daarvoor een opleiding te hebben gevolgd – tot die klasse of die rang worden bevorderd, indien hij in de hoedanigheid van soldaat, onderscheidenlijk soldaat der 1e klasse, een door Onze Minister te bepalen dienstdienst heeft volbracht.

2. De dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht, die de rang van sergeant bekleedt, kan worden bevorderd tot sergeant-majoor en kan, indien hij de laatstgenoemde rang bekleedt, worden bevorderd tot adjudant-onderofficier.

3. De bevorderingen, bedoeld in het eerste en het tweede lid, geschieden bij keuze en naar behoefte en wel op door Onze Minister te bepalen tijdstippen.

Artikel 17

Verlening van titulaire rangen aan dienstplichtigen van de landmacht of de luchtmacht

Onze Minister of een daartoe door hem aangewezen functionaris kan aan een in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht in het kader van een opleiding een titulaire rang verlenen.

HOOFDSTUK 4. TERUGSTELLING BIJ ADMINISTRATIEVE MAATREGEL

Artikel 18

Bevoegdheid tot terugstellen

1. De terugstelling bij administratieve maatregel geschiedt door Onze Minister.
2. Onze Minister kan de in het vorige lid bedoelde bevoegdheid tot terugstellen overdragen aan daartoe door hem aan te wijzen functionarissen.

Artikel 19

Terugstelling wegens ongeschiktheid

1. De dienstplichtige, dienende in een rang of klasse waartoe hij definitief is bevorderd, kan bij administratieve maatregel worden teruggesteld tot de rang of de klasse – niet zijnde van tijdelijke aard – die hij het laatst voor zijn bevordering bekleedde, indien:

a. hij naar het oordeel van degene die tot terugstellen bevoegd is – anders dan om medische redenen – ongeschikt is om, wat de dienstplichtige van de zeemacht betreft in zijn dienstgroep of, wat de dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht betreft in zijn functie, te dienen in de rang of de klasse die hij bekleedt, en

b. er geen reden of mogelijkheid aanwezig is hem, met behoud van zijn rang of klasse, over te brengen naar een andere dienstgroep dan wel te werk te stellen in een andere functie.

2. Een dienstplichtige als bedoeld in het vorige lid die een rang bekleedt, kan, indien hij niet alleen ongeschikt is om in die rang te dienen, maar tevens ongeschikt wordt geacht in enige lagere rang een functie te vervullen, worden teruggesteld tot de 1e klasse van de stand van matroos of soldaat, of, indien hiervoor redenen aanwezig zijn, tot een lagere klasse van die stand.

3. De terugstelling bij administratieve maatregel wordt schriftelijk ter kennis van de dienstplichtige gebracht onder mededeling van de redenen die tot de terugstelling hebben geleid.

Artikel 20

Terugstelling op verzoek

1. De dienstplichtige kan op zijn verzoek bij administratieve maatregel worden teruggesteld, maar alleen in die gevallen, waarin daarvoor naar het oordeel van degene die tot terugstellen bevoegd is, gegronde redenen aanwezig zijn, en mits de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten.

2. De dienstplichtige die heeft verzocht om toelating tot een opleiding, wordt, indien de rang of de klasse die hij bekleedt die toelating zou beletten, in geval van aanwijzing voor die opleiding bij administratieve maatregel teruggesteld tot die rang of klasse, die daartegen geen beletsel vormt.

Artikel 21

Terugstelling wegens ontheffing van een opleiding

De dienstplichtige die wordt ontheven van een opleiding, kan, indien hij tijdens en in verband met die opleiding is bevorderd, met ingang van de dag van die ontheffing bij administratieve maatregel worden teruggesteld tot een door Onze Minister te bepalen rang of klasse, niet lager dan die welke hij het laatst voor zijn plaatsing bij de opleiding definitief bekleedde.

HOOFDSTUK 5. WERK- EN RUSTTIJDEN

Artikel 22

Betekenis van uitdrukkingen

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a. *dienstplichtige*: de dienstplichtige in werkelijke dienst;
- b. *diensten*: activiteiten die zijn vereist voor het functioneren van de militaire organisatie, voorzover deze zijn ingesteld bij of krachtens door Onze Minister gestelde regelen;
- c. *werkzaamheden*: activiteiten die voortvloeien uit de door de dienstplichtige vervulde functie, alsmede andere opgedragen activiteiten die om redenen van dienst danwel in het algemeen belang noodzakelijk zijn, doch die niet kunnen worden aangemerkt als diensten;
- d. *arbeidsduur*: de tijdsduur, uitgedrukt in een aantal uren per dag of per week, gedurende welke een dienstplichtige werkzaamheden en/of diensten moet verrichten;
- e. *werktijd*: het totaal van de in kloktijden aangegeven perioden gedurende welke een dienstplichtige de hem opgedragen werkzaamheden en/of diensten daadwerkelijk moet verrichten;
- f. *rusttijd*: een onderbreking van de arbeidsduur van 15 minuten of langer;
- g. *rooster*: een voor een periode van ten minste een week opgesteld en van tevoren bekendgemaakt schema van aanvang en einde der dagelijkse werk- en rusttijden eventueel afzonderlijk vastgesteld voor werkzaamheden en voor diensten.

Artikel 23

Algemene bepalingen

1. De dienstplichtige verricht de hem opgedragen werkzaamheden en diensten in beginsel gedurende vastgestelde werktijden.
2. De werk- en rusttijden van de dienstplichtige worden, voor zover dat niet krachtens een regeling van hogere orde geheel of ten dele aan Onze Minister is voorbehouden en met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden en van ter zake eventueel door Onze Minister gegeven nadere voorschriften, vastgesteld door de commandant of een door deze aangewezen functionaris en vastgelegd in roosters.
3. De werktijd dient zoveel mogelijk te zijn gelegen tussen 07.00 en 18.00 uur.
4. Onverminderd het gestelde in het vijfde, zesde en zevende lid, bedraagt de arbeidsduur ten hoogste 8 uur per dag en 40 uur per week.
5. Indien de aard van de te verrichten werkzaamheden en/of diensten daartoe aanleiding geeft, kan Onze Minister bepalen dat de tijd, gedurende welke deze werkzaamheden en/of diensten worden verricht slechts voor een gedeelte tot de arbeidsduur wordt gerekend.

6. Indien de aard van de te verrichten werkzaamheden en/of diensten zulks noodzakelijk maakt, kan een andere werktijd dan die bedoeld in het derde lid, of een andere arbeidsduur dan die bedoeld in het vierde lid, worden vastgesteld. In het laatstbedoelde geval zal die arbeidsduur zodanig worden vastgesteld, dat deze over de periode waarvoor het rooster geldt gemiddeld ten hoogste 40 uur per week bedraagt.

7. Overschrijding van de in het vierde en zesde lid genoemde maxima kan slechts plaatsvinden ter zake van:

a. het verrichten van noodzakelijke werkzaamheden, voor zover deze naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris niet kunnen worden uitgesteld en daartoe door hem opdracht is gegeven;

b. het verrichten van diensten;

c. het deelnemen aan militaire oefeningen;

d. het verrichten van werkzaamheden als bedoeld in artikel 98.

8. Overschrijding van de vastgestelde arbeidsduur zal naar redelijkheid en billijkheid worden gespreid over de daarvoor in aanmerking komende militairen.

9. Behoudens ingeval van meerdaagse militaire oefeningen en bijzondere werkzaamheden als bedoeld in het zevende lid, onder d:

a. bedraagt de arbeidsduur per week niet meer dan 72 uren, met dien verstande dat deze voor de dienstplichtige jonger dan 18 jaar niet meer dan 66 uren bedraagt;

b. is overschrijding van de in het vierde en zesde lid bedoelde arbeidsduur slechts toegestaan voor een aaneengesloten periode van ten hoogste 14 dagen in een kalendermaand.

10. Tussen het tijdstip waarop de dagelijkse werktijd – waaronder ten deze mede worden verstaan werkzaamheden en/of diensten, die al dan niet aansluitend buiten de vastgestelde werktijden worden verricht – eindigt en het tijdstip waarop de volgende dagelijkse werktijd aanvangt, wordt een aaneengesloten rusttijd van ten minste 8 uur in acht genomen.

11. Indien de werkzaamheden en/of diensten van dien aard zijn, dat tijdens de werktijd in totaal ten minste 8 uur rust, waarvan in beginsel 4 uur aaneengesloten, kan worden genoten, is het in het vorige lid gestelde niet van toepassing.

12. Op dagen waarop de arbeidsduur meer dan 5½ uur bedraagt worden de werkzaamheden telkenmale na verloop van in beginsel ten hoogste 4½ uur onderbroken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste een half uur.

13. Afwijking van de vastgestelde rusttijden kan, met inachtneming van het volgende lid, slechts plaatsvinden ter zake van onvoorziene diensten, alsmede oefeningen en werkzaamheden als bedoeld in het zevende lid onder c en d.

14. Afwijking van de vastgestelde rusttijden ter zake van onvoorziene diensten wordt beëindigd telkenmale nadat deze gedurende 24 uur toepassing heeft gevonden, tenzij in het verloop van die periode een onafgebroken rust van ten minste 6 uur is genoten.

15. Onze Minister kan bepalen of doen bepalen dat het negende, tiende, twaalfde en het veertiende lid van dit artikel buiten toepassing blijft, indien en voor zover en voor zo lang zulks naar zijn oordeel, in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers, door het landsbelang wordt gevorderd.

Artikel 24

Werk- en rusttijden op bepaalde dagen

1. Op zaterdag en zondag worden aan de dienstplichtige geen werkzaamheden en/of diensten opgedragen.

Hiervan kan slechts worden afgeweken indien – naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris – het dienstbelang zulks onvermijdelijk maakt.

2. Het vorige lid geldt mede voor Nieuwjaarsdag, Goede Vrijdag, Tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, Tweede Pinksterdag, de beide Kerstdagen en de dag waarop Onze verjaardag wordt gevierd.

3. Het eerste lid geldt tevens voor door Onze Minister aan te wijzen andere feest- en gedenkdagen dan die genoemd in het vorige lid.

4. Er dient naar te worden gestreefd, dat van de dienstplichtige geen werkzaamheden en/of diensten worden geëist op zaterdagen en zondagen en op de dagen bedoeld in het tweede en derde lid, die voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van meer dan 3, doch minder dan 10 werkdagen.

5. Van de dienstplichtige worden in beginsel geen werkzaamheden en/of diensten geëist op zaterdagen, zondagen en op de dagen bedoeld in het tweede en derde lid, die voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van 10 werkdagen of meer.

6. Van de dienstplichtige worden in beginsel geen werkzaamheden en/of diensten geëist op ten minste 13 zondagen per periode van zes maanden.

7. Ten aanzien van dienstplichtigen die zijn ingedeeld bij eenheden die onmiddellijk in actie moeten kunnen komen of bij eenheden die dienst verrichten buiten Nederland, kunnen door Onze Minister regelen worden gesteld die afwijken van het eerste, het tweede, het derde en het vierde lid, met betrekking tot de zaterdagmorgen en de feest- en gedenkdagen.

8. Dit artikel vindt voor de dienstplichtige die behoort tot een kerkelijke gezindte die de wekelijkse rustdag op een andere dag dan de zondag viert, op zijn verzoek overeenkomstig toepassing ten aanzien van die wekelijkse rustdag, indien naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten.

9. Indien naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris de belangen van de dienst zich hiertegen niet verzetten, wordt de dienstplichtige aan wie op een zondag of een dag als bedoeld in het tweede lid, het derde lid of het achtste lid, werkzaamheden en/of diensten zijn opgedragen, in de gelegenheid gesteld de godsdienstoefening van de gezindte waartoe hij behoort bij te wonen.

Artikel 25

Beperking van de bewegingsvrijheid

Naar regelen door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen, kan aan de dienstplichtige de verplichting worden opgelegd buiten de voor hem vastgestelde werktijden met het oog op eventuele dienstverrichting:

- a. zich op een bepaalde plaats ter beschikking te houden;
- b. binnen een bepaald gebied te verblijven en/of zich op bepaalde tijdstippen te melden.

Artikel 26

Vergoeding voor extra beslaglegging

1. Indien de maximale arbeidsduur als bedoeld in artikel 23, vierde en zesde lid, in de periode waarvoor het rooster geldt, belangrijk wordt overschreden, wordt die overschrijding naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, zoveel mogelijk vergoed in tijd gecombineerd met een toeslag en voor zover dit niet mogelijk is met een toelage gecombineerd met een toeslag.

2. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen wordt aan de dienstplichtige:

- a. een toelage toegekend voor het verrichten van werkzaamheden en/of diensten op ongebruikelijke tijdstippen;

b. een toelage dan wel een vergoeding in de vorm van vrije tijd toegekend over de tijd gedurende welke op de dienstplichtige een verplichting rust als bedoeld in het vorige artikel, aanhef en onder a.

Artikel 27

Uitvoering

Onze Minister of door deze aan te wijzen functionarissen kunnen, ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk, nadere aanwijzingen geven aan de commandanten en de overigens door hen noodzakelijk geachte voorschriften uitvaardigen.

Artikel 28

Toepasselijkheid verlofbepalingen

1. Op de tijd, gelegen buiten de voor de dienstplichtige vastgestelde werktijd is artikel 34, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.
2. Indien de overschrijding van de maximale arbeidsduur als bedoeld in artikel 23, vierde en zesde lid, wordt vergoed in tijd, zijn op deze tijd de artikelen 31 tot en met 35 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 6. VERLOF

Paragraaf 1. Algemene bepalingen inzake verlof

Artikel 29

Bevoegdheid tot het verlenen van verlof

Verlof wordt verleend door Onze Minister of door de daartoe door hem aangewezen functionarissen.

Artikel 30

Begripsbepalingen

1. De verloven die aan de dienstplichtige in werkelijke dienst kunnen worden verleend, worden onderscheiden in:
 - a. vakantieverlof;
 - b. inschepings- en ontschepingsverlof;
 - c. buitengewoon verlof;
 - d. extra verlof als bedoeld in artikel 88, tweede lid onder c.
2. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
 - a. *verlof* (zonder nadere aanduiding): elke vorm van verlof, genoemd in het vorige lid;
 - b. *dienstplichtige*: de dienstplichtige in werkelijke dienst.

Artikel 31

Verlenen van verlof

1. Het verlof waarop de dienstplichtige ingevolge dit hoofdstuk aanspraak heeft, wordt hem al of niet op zijn verzoek verleend.
2. Verlof op verzoek wordt niet verleend, indien en voor zover naar het oordeel van degene die bevoegd is het verlof te verlenen, de belangen van de dienst vorderen dat het verlof niet wordt verleend.

Artikel 32

Dagen die niet als verlofdagen worden aangemerkt

1. De dagen gedurende welke een dienstplichtige, ware hij niet met verlof geweest, verhinderd zou zijn geweest dienst te verrichten wegens ziekte of een ongeval, worden niet aangemerkt als verlofdagen, mits hij degene die het verlof heeft verleend, naar regelen door Onze Minister te stellen, zo spoedig mogelijk van die ziekte of dat ongeval in kennis heeft gesteld.

Het voorgaande vindt geen toepassing voor de dagen waarop buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 49, derde lid of 50 onder b wordt genoten, tenzij Onze Minister in bijzondere gevallen anders bepaalt.

2. De dagen waarop een dienstplichtige tijdens een hem verleend vakantieverlof, inschepings- of ontschepingsverlof of extra verlof aanspraak zou hebben kunnen maken op buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 49, worden – met inachtneming van het vijfde lid van dat artikel – aangemerkt als buitengewoon verlof en niet als vakantieverlof, inschepings- of ontschepingsverlof of extra verlof, mits hij degene die het verlof heeft verleend, zo spoedig mogelijk van de reden voor dat buitengewoon verlof in kennis heeft gesteld.

Artikel 33

Intrekken van verleend verlof

1. Verleend verlof kan geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken, indien de belangen van de dienst zulks naar het oordeel van degene die het verlof heeft verleend, uitdrukkelijk vorderen.

2. Een dag waarop een dienstplichtige door een maatregel als bedoeld in het vorige lid slechts voor een gedeelte verlof heeft genoten, wordt niet aangemerkt als een verlofdag.

3. Voorts kan verleend verlof geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken op verzoek van de betrokken dienstplichtige, indien naar het oordeel van degene die het verlof heeft verleend, de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten.

Artikel 34

Verlof buiten het land van plaatsing

1. De dienstplichtige die voornemens is een verlof door te brengen buiten het land waar hij is geplaatst, is, naar regelen door Onze Minister te stellen, verplicht van dat voornemen tijdig schriftelijk mededeling te doen aan degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is, met vermelding van het land of de landen die hij tijdens zijn verlof zal bezoeken.

2. Naar regelen door Onze Minister te stellen kan aan de dienstplichtige worden verboden tijdens zijn verlof te verblijven in een of meer bepaalde landen of, onder bepaalde omstandigheden, buiten het land waar hij is geplaatst.

Artikel 35

Vergoeding van schade ten gevolge van het niet doorgaan van verlof

1. De dienstplichtige aan wie een verlof is verleend en die geldelijke schade lijdt als gevolg van het geheel of gedeeltelijk intrekken van dat verlof krachtens artikel 33, eerste lid, of als gevolg van een verbod als bedoeld in het vorige artikel, tweede lid, heeft aanspraak op vergoeding van die schade, voor zover hij die redelijkerwijs niet heeft kunnen voorkomen.

2. De dienstplichtige die met het oog op de besteding van een verlof waarop hij aanspraak kan doen gelden, maar dat hem nog niet is verleend, met schriftelijke instemming van degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is, bepaalde voorzieningen heeft getroffen en

a. aan wie het verlof wordt geweigerd om redenen die op het tijdstip waarop de instemming werd verleend niet konden worden voorzien of

b. wiens voorgenomen besteding van het verlof als gevolg van een verbod als bedoeld in artikel 34, tweede lid, geen doorgang kan vinden,

kan in aanmerking komen voor een gehele of een gedeeltelijke vergoeding van de geldelijke schade die hij als gevolg van die weigering of dat verbod heeft geleden, indien hij ten genoegen van Onze Minister de redelijkheid van zijn handelwijze aantoont.

Paragraaf 2. Vakantieverlof voor dienstplichtigen der zeemacht

Artikel 36

Toepasselijkheid van voorschriften

Voor de dienstplichtigen der zeemacht zijn met betrekking tot het vakantieverlof van overeenkomstige toepassing de voorschriften die ter zake gelden voor de militairen der zeemacht, op wie de Militaire Ambtenarenwet 1931 van toepassing is, voor zover die voorschriften niet in strijd zijn met paragraaf 1 van dit hoofdstuk.

Paragraaf 3. Vakantieverlof voor dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht

Artikel 37

Aanspraak op vakantieverlof over een tijdvak van twaalf maanden

De dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht die gedurende een aaneengesloten tijdvak van twaalf maanden als zodanig in werkelijke dienst is, heeft over dat tijdvak aanspraak op een vakantieverlof van tweeëntwintig werkdagen.

Artikel 38

Aanspraak op vakantieverlof over een deel van een tijdvak van twaalf maanden

De dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht die niet gedurende een aaneengesloten tijdvak van twaalf maanden als zodanig in werkelijke dienst is, heeft – behalve indien hij in dienst is gekomen voor een periode van minder dan 85 dagen – over dat tijdvak aanspraak op het in het vorige artikel bedoelde vakantieverlof, vastgesteld naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hij in dat tijdvak in werkelijke dienst is.

Artikel 39

Verandering van het aantal dagen vakantieverlof

1. Het vakantieverlof waarop een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 37 of 38 aanspraak maakt, wordt naar evenredigheid verminderd indien hij een aaneengesloten periode van langer dan een maand geen dienst verricht.

2. Vermindering als bedoeld in het vorige lid vindt niet plaats:

a. in geval geen dienst is verricht wegens verleend verlof, niet zijnde buitengewoon verlof;

b. in geval gedurende een periode, korter dan een jaar, geen dienst is verricht wegens ziekte die niet aan schuld of nalatigheid van de dienstplichtige te wijten is;

c. in andere gevallen, indien degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is daartoe aanleiding aanwezig acht.

3. Het vakantieverlof waarop een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 37 of 38 aanspraak maakt, kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, worden verminderd naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hem buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 49, derde lid, of 50 onder b is verleend.

Artikel 40

Verlenen van vakantieverlof

Vakantieverlof wordt aan een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht verleend:

a. op zijn verzoek;

b. niet op zijn verzoek, indien en voor zover naar het oordeel van degene die het vakantieverlof verleent, de belangen van de dienst dat vorderen.

Artikel 41

Vakantieverlof op verzoek

1. Vakantieverlof waarop een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 37 over een tijdvak van twaalf maanden, dan wel ingevolge artikel 38 over een gedeelte van een zodanig tijdvak, aanspraak heeft, kan aaneengesloten of in gedeelten worden opgenomen. In het laatstbedoelde geval moet ten minste de helft van het verlof aaneengesloten worden opgenomen.

2. Aan de dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht wordt gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening op zijn verzoek in beginsel een vakantieverlof in een door hem gekozen periode verleend van ten minste twee aaneengesloten weken.

3. In een tijdvak als bedoeld in artikel 37 kan een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht ten hoogste acht maal een halve dag vakantieverlof afzonderlijk opnemen.

Artikel 42

Beperking vakantieverlof op verzoek

1. Gedurende een door Onze Minister te bepalen tijd, doch ten hoogste gedurende de eerste zes maanden van zijn verblijf in werkelijke dienst, wordt aan een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht op zijn verzoek slechts zoveel maal een twaalfde deel van het hem ingevolge artikel 37 of 38 toekomende vakantieverlof verleend als hij volle maanden in werkelijke dienst is.

2. Het vorige lid blijft buiten toepassing, indien de dienstplichtige onmiddellijk voorafgaande aan het tijdstip waarop hij als zodanig in werkelijke dienst kwam – een onderbreking van veertien of minder dagen buiten beschouwing gelaten – reeds uit anderen hoofde in werkelijke dienst verbleef.

Artikel 43

Verlenen van vakantieverlof-niet-op-verzoek

1. Bij het verlenen van vakantieverlof-niet-op-verzoek wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de belangen van de dienstplichtige.

2. Van het aantal werkdagen vakantieverlof dat een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht over een tijdvak als bedoeld in artikel 37 toekomt, kunnen ten hoogste tien dagen in ten hoogste twee gedeelten als vakantieverlof-niet-op-verzoek worden verleend, zulks onverminderd de bevoegdheid van Onze Minister om van genoemde tien dagen één dag als verlof niet op verzoek te verlenen.

3. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 44

Niet verleend vakantieverlof

1. Indien een dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht in een tijdvak als bedoeld in artikel 37 het hem toekomende vakantieverlof niet geheel heeft opgenomen, kunnen ten hoogste zes niet opgenomen werkdagen worden toegevoegd aan het hem toekomende aantal werkdagen vakantieverlof over een volgend tijdvak als bedoeld in artikel 37 of een tijdvak als bedoeld in artikel 38. De aanspraak op de overige niet opgenomen vakantieverlofdagen vervalt, tenzij naar het oordeel van degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is, het belang van de dienst zich tegen het opnemen van die dagen heeft verzet. In het laatstbedoeld geval worden ook die dagen toegevoegd aan het de dienstplichtige toekomende aantal werkdagen vakantieverlof over een volgend tijdvak als bedoeld in artikel 37 of een tijdvak als bedoeld in artikel 38.

2. De aanspraak op vakantieverlof dat niet is genoten op het tijdstip waarop de dienstplichtige de werkelijke dienst verlaat, vervalt, tenzij de dienstplichtige uiterlijk veertien dagen nadien weer in werkelijke dienst komt.

Artikel 45

Afwijkende vakantieverlofbepalingen

1. Onze Minister kan in door hem aan te wijzen gevallen ten aanzien van door hem aan te wijzen dienstplichtigen of groepen van dienstplichtigen regelen vaststellen die afwijken van de artikelen 37 tot en met 43, indien de belangen van de dienst naar zijn oordeel zodanige afwijking vorderen.

2. De dienstplichtige van de landmacht of de luchtmacht voor wie met toepassing van het vorige lid een van artikel 37 of 38 afwijkend vakantieverlof is vastgesteld over een gedeelte van een tijdvak als bedoeld in artikel 37 of artikel 38, heeft over het overblijvende gedeelte van dat tijdvak aanspraak op vakantieverlof naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hij in dat gedeelte in werkelijke dienst is.

Artikel 46

Afronding

Indien een berekening van verlof ingevolge de artikelen 38, 39, 42 of 45 niet uitmondt in een afgerond aantal dagen, wordt een gedeelte van een dag naar boven afgerond tot een hele dag.

Paragraaf 4. Inschepings- en ontschepingsverlof, alsmede buitengewoon verlof

Artikel 47

Aanspraak op inschepingsverlof

1. De dienstplichtige die is aangewezen voor het verrichten van dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip, en om die reden

naar verwachting ten minste zes maanden achtereen buiten Europa onderscheidenlijk buiten Nederland zal verblijven, heeft aanspraak op inschepingsverlof.

2. Het inschepingsverlof bedraagt:

a. vijf werkdagen, indien het verblijf buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland naar verwachting minder dan negen maanden achtereen zal duren;

b. tien werkdagen, indien het verblijf buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland naar verwachting negen of meer maanden achtereen zal duren.

3. Ten aanzien van de dienstplichtige die inschepingsverlof heeft genoten en die zijn bestemming niet volgt ten gevolge van omstandigheden afhankelijk van zijn wil of toedoen, kan Onze Minister dat verlof aanmerken als verleend vakantieverlof.

4. De aanspraak op inschepingsverlof dat op de dag van vertrek niet is genoten, vervalt.

Artikel 48

Aanspraak op ontschepingsverlof

1. De dienstplichtige heeft na een verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland van ten minste zes maanden achtereen aanspraak op ontschepingsverlof.

2. Het ontschepingsverlof bedraagt één werkdag voor elke maand dat het verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland heeft geduurd, zulks met een maximum van twintig dagen; hierbij wordt onder maand verstaan de periode tussen een datum van een maand en de overeenkomstige datum van de volgende maand, en wordt een resterend aantal van zestien of meer dagen voor een maand gerekend.

3. Onze Minister kan, indien daartoe naar zijn oordeel aanleiding bestaat, ook na verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland van minder dan zes maanden achtereen ontschepingsverlof verlenen, zulks tot ten hoogste vijf werkdagen.

4. Het ontschepingsverlof wordt aaneengesloten of in gedeelten aan de dienstplichtige verleend zo spoedig mogelijk nadat hij in Nederland is teruggekeerd. Onze Minister kan de dienstplichtige op diens verzoek vergunnen een gedeelte van het ontschepingsverlof reeds tijdens de terugreis op te nemen.

Artikel 49

Aanspraak op buitengewoon verlof

1. Aan de dienstplichtige wordt op zijn verzoek buitengewoon verlof met behoud van militaire inkomsten verleend:

a. tot het voldoen aan een wettelijke verplichting of tot het uitoefenen van het kiesrecht, tenzij hij daaraan op zodanige wijze uitvoering kan geven dat het verlenen van verlof niet noodzakelijk is;

b. onder nader door Onze Minister te stellen voorwaarden, tot het deelnemen aan conferenties of vergaderingen van landelijke kerkelijke organen of van het Humanistisch Verbond in het kader van de eisen die de kerkgenootschappelijke organisatie onderscheidenlijk het Humanistisch Verbond in dit verband stelt: voor ten hoogste vijf werkdagen per kalenderjaar;

c. tot het bijwonen van vergaderingen van organen van het georganiseerd overleg militairen;

d. voor het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van verenigingen van militairen die deel uitmaken van het Centraal georganiseerd overleg militairen, zulks volgens door Onze Minister te stellen regelen;

e. tot het verkrijgen van woonruimte, eenmaal gedurende het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening: voor ten hoogste twee werkdagen;

f. bij verhuizing, eenmaal gedurende het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening, mits hij een eigen huishouding voert: voor ten hoogste twee werkdagen;

g. bij zijn ondertrouw: voor één werkdag, indien de ondertrouw op zulk een dag valt;

h. bij zijn huwelijk: voor vier werkdagen, met dien verstande dat de dienstplichtige dat verlof desgewenst kan opnemen gedeeltelijk ten tijde van de voltrekking van het huwelijk en gedeeltelijk ten tijde van de godsdienstige plechtigheden die verband houden met het huwelijk;

i. bij het huwelijk van bloed- of aanverwanten in de eerste of de tweede graad, van stief- of pleegouders, dan wel van stief- of pleegkinderen, dan wel van pleegbroers of -zusters: voor één werkdag, indien het huwelijk wordt voltrokken in de plaats waar de dienstplichtige in de regel zijn dienst verricht, en voor ten hoogste twee werkdagen, indien het huwelijk buiten die plaats wordt voltrokken;

j. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stief-, pleeg- of schoonouders, eigen of aangehuwde kinderen, stief- of pleegkinderen, eigen broers of zusters, stief- of pleegbroers, stief- of pleegzusters dan wel verloofde;

k. bij overlijden van zijn echtgenote, dan wel zijn ouders of kinderen als bedoeld onder j: vanaf het overlijden tot en met de dag van de begrafenis of de crematie;

l. bij overlijden van

1e. bloed- of aanverwanten in de tweede graad, pleegbroers of -zusters dan wel verloofde: voor ten hoogste twee werkdagen;

2e. bloed- of aanverwanten in de derde of de vierde graad: voor één werkdag;

met dien verstande dat indien de dienstplichtige is belast met de regeling van de begrafenis of de crematie of van de nalatenschap, dan wel van beide, het verlof voor ten hoogste vier werkdagen kan worden verleend;

m. bij bevalling van zijn echtgenote: voor twee werkdagen;

n. tot het bijwonen van het vijftieng- of veertigjarig ambtsjubileum van één van zijn ouders, stief- of pleegouders: voor één werkdag, indien het jubileum op zulk een dag valt of op zulk een dag wordt gevierd;

o. tot het bijwonen van het vijftieng-, het veertig-, het vijftig- en het zestigjarig huwelijksjubileum van zijn ouders, stief-, pleeg-, schoon- of grootouders: voor één werkdag, indien het jubileum op zulk een dag valt of op zulk een dag wordt gevierd;

p. bij de doop, de kerkelijke bevestiging of de eerste heilige communie van de dienstplichtige dan wel van zijn echtgenote, eigen of aangehuwde kinderen, stief- of pleegkinderen – bij de doop van kinderen alleen indien deze niet plaats heeft tijdens het verlof bedoeld onder m –: voor één werkdag, indien de plechtigheid op zulk een dag plaats heeft;

q. tot het deelnemen aan een bezinningsbijeenkomst, georganiseerd door of met medewerking van een dienst van de geestelijke verzorging bij de krijgsmacht: eenmaal gedurende het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening voor ten hoogste twee werkdagen;

r. indien het betreft een joodse dienstplichtige: tot het overeenkomstig de joodse traditie doorbrengen van het Poerim- of Lotenfeest, het Paasfeest, het Weken- of Pinksterfeest, de Verwoesting van de Tempel, het Nieuwjaarsfeest, de Grote Verzoendag, het Loofhuttenfeest en het daarop volgende Slotfeest, met dien verstande dat het verlof zodanig wordt vastgesteld dat de dienstplichtige niet na het invallen of voor het eindigen van de feestdagen behoeft te reizen en dat, indien hij zijn godsdienstige plichten niet kan vervullen in of in de onmiddellijke nabijheid van de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, het verlof tevens geldt voor alle dagen die liggen tussen het begin en het einde van het Paasfeest, en voor de dagen die liggen tussen het Loofhuttenfeest en het Slotfeest;

s. tot het afleggen van een examen of tentamen, voor zover zulks van belang is voor het beroep of bedrijf dat de dienstplichtige voornemens is na het verlaten van de werkelijke dienst uit te oefenen: op de dag of de dagen waarop het examen of tentamen moet worden afgelegd en, indien degene die het verlof verleent, dit redelijk acht, op de onmiddellijk daaraan voorafgaande dag;

t. voor het ondergaan van een onderzoek ten behoeve van een beroepskeuze- of studiekeuze-advies: eenmaal gedurende het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening voor de tijd, nodig voor het onderzoek;

u. bij het optreden als bloeddonor volgens nader door Onze Minister te stellen regelen: voor één werkdag;

v. voor het afleggen van bezoeken of het voldoen aan oproepingen verband houdende met het zoeken van een werkkring of met emigratie dan wel voor het bijwonen van voorlichtingsdagen van inrichtingen voor onderwijs: voor in totaal ten hoogste vier werkdagen gedurende het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening;

w. indien hij is aangewezen voor het verrichten van dienst buiten Nederland in Europa anders dan aan boord van een varend schip, en om die reden naar verwachting ten minste zes maanden achtereen buiten Nederland zal verblijven, alsmede na een verblijf voor dienst buiten Nederland in Europa, anders dan aan boord van een varend schip, van ten minste zes maanden achtereen: voor ten hoogste vijf werkdagen.

2. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan aan de dienstplichtige op diens verzoek buitengewoon verlof zonder behoud van militaire inkomsten worden verleend voor het behartigen van zaken.

3. Aan de dienstplichtige wordt op zijn verzoek buitengewoon verlof verleend voor het bijwonen van vergaderingen en zittingen van publiekrechtelijke colleges, waarin hij is benoemd of verkozen, en voor het verrichten van daaruit voortvloeiende werkzaamheden ten behoeve van deze colleges, een en ander voor zover zulks niet in de vrije tijd kan geschieden.

4. Indien de dienstplichtige een vaste vergoeding ontvangt uit de functie waarvoor hem het in het vorige lid bedoelde verlof wordt verleend, wordt op zijn militaire inkomsten een inhouding toegepast over de tijd dat hij het verlof geniet. Deze inhouding gaat hetgeen hij geacht kan worden te ontvangen als vaste vergoeding voor de met het verlof overeenkomende tijd in de bedoelde functie niet te boven.

5. Buitengewoon verlof als bedoeld in de vorige leden wordt niet verleend en verleend verlof wordt ingetrokken, indien het niet zal of kan worden gebruikt voor het doel, waarvoor het is bestemd.

Artikel 50

Buitengewoon verlof in andere gevallen

In andere gevallen dan die, genoemd in het vorige artikel, kan aan de dienstplichtige op zijn verzoek buitengewoon verlof worden verleend, indien naar het oordeel van degene die bevoegd is het verlof te verlenen, bijzondere redenen daartoe aanleiding geven, met dien verstande dat:

a. een functionaris als bedoeld in artikel 29 dit verlof slechts kan verlenen voor ten hoogste tien werkdagen per kalenderjaar, met behoud van militaire inkomsten, en

b. Onze Minister dit verlof – zonder de onder a bedoelde beperking van het aantal werkdagen per kalenderjaar – eveneens kan verlenen, al of niet met behoud van militaire inkomsten of een gedeelte daarvan en al of niet onder door hem te stellen voorwaarden.

Paragraaf 5. Bijzondere bepalingen

Artikel 51

Verlofverlening aan dienstplichtigen, werkzaam in continu- of ploegen-dienst

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt, ingeval het betreft vakantieverlof, buitengewoon verlof of extra verlof toekomend aan een dienstplichtige die werkzaamheden en/of diensten in continu- of ploegen-dienst verricht, onder werkdag verstaan elke tijdseenheid van ten hoogste vierentwintig uur gedurende welke de dienstplichtige volgens het voor hem geldende rooster zodanige werkzaamheden en/of diensten moet verrichten.

2. Indien aan de in het vorige lid bedoelde dienstplichtige met toepassing van artikel 49 en 50 buitengewoon verlof wordt verleend, kan daarbij:

a. overschrijding plaatsvinden van het met toepassing van het vorige lid vastgestelde aantal tijdseenheden buitengewoon verlof, indien zulks nodig is ter verwezenlijking van het met het buitengewoon verlof beoogde doel;

b. onderschrijding plaatsvinden van het met toepassing van het vorige lid vastgestelde aantal tijdseenheden buitengewoon verlof, indien met minder tijdseenheden kan worden volstaan voor de verwezenlijking van het met het buitengewoon verlof beoogde doel.

3. In afwijking van artikel 41, derde lid, kan de in het eerste lid bedoelde dienstplichtige het hem toekomende vakantieverlof in beginsel slechts opnemen in hele werkdagen.

Artikel 52

Uitvoering

Onze Minister kan, ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk, de overigens door hem noodzakelijk geachte voorschriften uitvaardigen.

HOOFDSTUK 7. AANSPRAKEN EN VERPLICHTINGEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEIDSZORG

Artikel 53

Geneeskundige verzorging

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk.

2. De geneeskundige verzorging, bedoeld in het vorige lid, omvat al de maatregelen, voorzieningen en geneeskundige verstrekkingen in het belang van de bescherming, het behoud, het herstel en de bevordering van de gezondheid alsmede in het belang van het behoud, het herstel en de bevordering van de geschiktheid voor de dienst.

3. De geneeskundige verstrekkingen, bedoeld in het vorige lid, omvatten:

a. geneeskundige en tandheelkundige hulp;

b. genees- en verbandmiddelen;

c. kunst- en hulpmiddelen;

d. verpleging, nodig in verband met de verstrekkingen, genoemd onder a, b en c;

e. ziekenvervoer.

Onze Minister bepaalt de omvang van de voornoemde vormen van geneeskundige verstrekkingen.

4. De aanspraak op geneeskundige verzorging als bedoeld in het eerste lid bestaat niet zolang de dienstplichtige:

- a. zich aan de vervulling van zijn dienstverplichtingen onttrekt;
- b. anders dan om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, tenzij het betreft de geneeskundige verstrekkingen ter zake van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst.

5. De niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die lijden aan een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, hebben, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, ter zake van die ziekte of dat gebrek aanspraak op de geneeskundige verstrekkingen voor rekening van het rijk, bedoeld in het derde lid.

6. De niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die op de dag voorafgaande aan die, waarop zij de werkelijke dienst verlieten, voor rekening van het rijk onder geneeskundige of tandheelkundige behandeling waren, hebben, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen en voor een door hem te bepalen tijdsduur, na het vertrek uit de werkelijke dienst aanspraak op voortzetting van die behandeling. Onverminderd het bepaalde in het Besluit bijzondere ziektekosten militairen en gewezen militairen (Stb. 1969, 341), bestaat vorenbedoelde aanspraak niet indien en voor zover belanghebbende ter zake uit anderen hoofde aanspraak heeft op verstrekkingen ter voorziening in zijn geneeskundige verzorging of op restitutie van kosten van zodanige verstrekkingen, dan wel een zodanige aanspraak geldend had kunnen maken.

7. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin krachtens dit artikel geen aanspraken bestaan, maar waarin een geneeskundige verstrekking voor rekening van het rijk als bedoeld in het derde lid door hem redelijk wordt geacht, een dienstplichtige of een gewezen dienstplichtige in aanmerking brengen voor zodanige verstrekking dan wel voor een tegemoetkoming in de kosten van zodanige verstrekking.

8. Indien en voor zover een verstrekking als bedoeld in het derde lid in de plaats treedt van die ingevolge het bepaalde bij of krachtens de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Stb. 1967, 655), dan wel naar het oordeel van Onze Minister daarmee overeenkomt, kan als voorwaarde voor het verkrijgen van die verstrekking worden gesteld dat de belanghebbende bijdraagt in de kosten daarvan. Ter zake van het heffen van een bijdrage worden de bij of krachtens de artikelen 6, tweede lid, 11 en 12 van bedoelde wet gestelde regelen in acht genomen.

Artikel 54

Verplichtingen in geval van ziekte

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst die wegens ziekte geheel of gedeeltelijk verhinderd is dienst te verrichten, is verplicht, naar regelen door Onze Minister te stellen, daarvan kennis te geven aan zijn commandant of de daartoe door deze aangewezen functionaris en een (tand)arts te consulteren.

2. De in het vorige lid bedoelde dienstplichtige kan op verzoek van zijn commandant door of vanwege de militair geneeskundige dienst aan een onderzoek worden onderworpen ter beantwoording van de vragen:

- a. of, in welke mate en tot welk tijdstip er van die verhindering tot dienstverrichting sprake is;
- b. of verdere maatregelen of voorzieningen nodig zijn in het belang van het herstel van zijn gezondheid, dan wel in het belang van het behoud, het herstel of de bevordering van zijn geschiktheid voor de dienst.

3. De dienstplichtige in werkelijke dienst is in geval van ziekte verplicht zich te houden aan de voorschriften, hem door de behandelend (tand)arts gegeven, met dien verstande dat hij niet verplicht is zich te onderwerpen aan een ingreep van heelkundige aard of een andere kunstbewerking.

4. De dienstplichtige in werkelijke dienst die zich onder behandeling heeft gesteld van een (tand)arts, niet behorende tot de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst, is verplicht hiervan kennis te geven aan deze dienst.

Artikel 55

Diensthervatting na ziekte

Zodra de verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte heeft opgehouden te bestaan, is de in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige verplicht zich te wenden tot de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst ten einde zo nodig een onderzoek te ondergaan ter beantwoording van de vraag of hij weer volledig geschikt kan worden geacht voor de uitoefening van de dienst. Hij is verplicht de dienst te hervatten, behoudens indien en voor zover door of vanwege vorenbedoelde geneeskundige dienst anders wordt bepaald.

Artikel 56

Maatregelen ter bescherming van de gezondheid

De dienstplichtige in werkelijke dienst is verplicht de maatregelen in acht te nemen die door Onze Minister of daartoe door deze aangewezen functionarissen worden voorgeschreven ter bescherming van de gezondheid van de dienstplichtige en/of die van anderen, zulks onverminderd de wettelijke mogelijkheden ten aanzien van bepaalde maatregelen van die verplichting te worden ontheven.

Artikel 57

Infectieziekten

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst die in contact staat of kort geleden heeft gestaan met een persoon die een ziekte heeft waarvoor ingevolge het krachtens de Wet bestrijding infectieziekten en opsporing ziekteoorzaken (Stb. 1928, 265) bepaalde een nominatieve aangifteplicht geldt, is verplicht daarvan ten spoedigste kennis te geven aan de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

2. In het geval, bedoeld in het vorige lid, mag de dienstplichtige geen dienst verrichten en heeft hij geen toegang tot de plaats van zijn tewerkstelling dan met toestemming gegeven door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst. Hij is gehouden zich te gedragen naar de door of vanwege deze dienst gegeven aanwijzingen, welke mede kunnen bestaan in een verbod om zich naar een eenheid of onderdeel van de krijgsmacht te begeven.

3. Indien een dienstplichtige krachtens het vorige lid geen dienst mag verrichten, wordt hij voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wegens ziekte verhinderd te zijn tot dienstverrichting.

Artikel 58

Periodiek geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst kan worden verplicht zich periodiek te onderwerpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

2. Aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek als bedoeld in het vorige lid zal in ieder geval worden onderworpen de dienstplichtige die in verband met de uitoefening van zijn werkzaamheden aan bijzonder

gevaar voor zijn gezondheid blootstaat, dan wel voor een goede vervulling van die werkzaamheden aan bijzondere gezondheidseisen moet voldoen.

Artikel 59

Incidenteel geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De dienstplichtige in werkelijke dienst kan worden verplicht zich te onderwerpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst, wanneer Onze Minister dit noodzakelijk acht in verband met toelating tot een opleiding, plaatsing in een andere functie, plaatsing bij bepaalde onderdelen of in bepaalde gebieden, dan wel beëindiging van het verblijf in werkelijke dienst.

Artikel 60

Geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek op verzoek van de commandant

De dienstplichtige in werkelijke dienst, van wie door zijn commandant op goede gronden wordt verondersteld dat zijn lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid een beletsel vormt om naar behoren dienst te verrichten, kan, op verzoek van zijn commandant, worden onderworpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

Artikel 61

Vrijstelling van werkzaamheden en/of diensten op grond van uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. Indien bij een onderzoek als bedoeld in de artikelen 58, 59 en 60 blijkt van een zodanige lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid van de dienstplichtige, dat zijn belangen of het dienstbelang zich tegen gehele of gedeeltelijke voortzetting van zijn werkzaamheden en/of diensten verzetten, wordt hij door zijn commandant geheel of gedeeltelijk van die werkzaamheden en/of diensten vrijgesteld. Alsdan kunnen hem door zijn commandant – in overleg met de betrokken militair geneeskundige dienst – passende andere werkzaamheden worden opgedragen.

2. Indien en voor zover een dienstplichtige krachtens het vorige lid van de dienst is vrijgesteld van zijn normaliter te verrichten werkzaamheden en/of diensten en hem geen passende andere werkzaamheden en/of diensten zijn opgedragen, wordt hij voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wegens ziekte verhinderd te zijn tot dienstverrichting.

Artikel 62

Kennisgeving geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Van het voornemen tot het instellen van een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 58, tweede lid, 59 en 60, wordt de dienstplichtige door zijn commandant, onder vermelding van de redenen en van de desbetreffende bepaling van dit besluit, schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 63

Verplichting tot medewerking aan een onderzoek

De dienstplichtige in werkelijke dienst is verplicht medewerking te verlenen aan de onderzoeken, bedoeld in de artikelen 54, tweede lid, 55, 58, 59 en 60.

Artikel 64

Uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De uitslag van een onderzoek als bedoeld in de artikelen 54, tweede lid, 55, 58, 59 en 60, wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de dienstplichtige medegedeeld.

Artikel 65

Hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. De dienstplichtige die zich niet kan verenigen met de in het vorige artikel bedoelde uitslag, kan, indien het een onderzoek als bedoeld in artikel 54, tweede lid, of 55, betreft, binnen drie maal vierentwintig uur en, zo het een onderzoek als bedoeld in de artikelen 58, 59 en 60 betreft, binnen dertig dagen, nadat de uitslag te zijner kennis is gebracht, schriftelijk onder opgave van de redenen daartegen bezwaar maken bij een door Onze Minister aan te wijzen functionaris. Het indienen van dit bezwaarschrift heeft geen schorsende werking.

2. Behalve indien de in het vorige lid bedoelde functionaris na overleg met de betrokken militair geneeskundige dienst, het bezwaar van de dienstplichtige reeds aanstonds voldoende gegrond acht, wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen dertig dagen na ontvangst van het bezwaarschrift, een hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek ingesteld.

3. Het hernieuwd onderzoek geschiedt door een (of meer) daartoe door de inspecteur van de betrokken militair geneeskundige dienst aangewezen deskundige(n) die niet aan het voorafgaande onderzoek heeft (hebben) deelgenomen. De uitslag van het hernieuwd onderzoek wordt de dienstplichtige zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis gebracht.

4. Indien de termijn, bedoeld in het eerste lid, eindigt op een zaterdag, een zondag of een algemeen erkende feestdag, wordt die termijn verlengd tot en met de eerstvolgende werkdag.

Artikel 66

Tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst heeft, indien hij ten behoeve van een of meer van zijn gezinsleden niet verplicht verzekerd is in de zin van de Ziekenfondswet (Stb. 1964, 392), ter zake van de premie van een voor die gezinsleden gesloten vrijwillige verzekering als bedoeld in artikel 27 van genoemde wet, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een uitkering die ten hoogste gelijk is aan de betaalde premie.

2. Indien een vrijwillige verzekering als bedoeld in het vorige lid niet kan worden gesloten of daaraan op grond van wachttijd nog geen aanspraken kunnen worden ontleend, heeft de in dat lid bedoelde dienstplichtige, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een tegemoetkoming in de door hem ten behoeve van zijn gezinsleden noodzakelijk gemaakte kosten voor geneeskundige verstrekkingen als omschreven in artikel 53, derde lid onder a, b en d.

3. Onze Minister kan met betrekking tot de geneeskundige verstrekkingen ten behoeve van de in het buitenland achtergebleven gezinsleden van de dienstplichtige die bij opkomst in werkelijke dienst zijn woonplaats buiten Nederland heeft, voorzieningen treffen die naar hun aard en omvang overeen komen met die welke zouden hebben gegolden, indien die gezinsleden in Nederland woonachtig zouden zijn geweest.

4. Aanspraken als bedoeld in de vorige leden bestaan niet:
- a. voor de dienstplichtige die in werkelijke dienst is geroepen voor een periode van minder dan 85 dagen;
 - b. voor de dienstplichtige die langer dan dertig dagen ongeoorloofd afwezig is;
 - c. ten behoeve van een gezinslid voor wie uit anderen hoofde dan op grond van dit artikel aanspraken bestaan op verstrekkingen ter voorziening in hun geneeskundige verzorging of op restitutie van kosten ter zake van zodanige verstrekkingen, dan wel zodanige aanspraken geldend hadden kunnen worden gemaakt, zulks indien en voor zover deze aanspraken overeenkomen met dan wel uitgaan boven die, welke in dit artikel zijn geregeld.
5. Een aanspraak als bedoeld in het tweede lid bestaat bovendien niet ten behoeve van een gezinslid dat geneeskundige verstrekkingen behoeft uit oorzaak van handelen of nalaten, dat naar het oordeel van Onze Minister is te wijten aan eigen opzet of grove schuld.
6. Bij overlijden of vermissing van een dienstplichtige die aanspraak had op een voorziening als bedoeld in de vorige leden, kunnen zijn gezinsleden gedurende drie maanden na de dag van het overlijden of de vermissing gezamenlijk aanspraak maken op die voorziening. Indien de gezinsleden na het verstrijken van die termijn nog geen recht ter zake kunnen ontlenen aan een inmiddels door of ten behoeve van hen gesloten vrijwillige verzekering als bedoeld in artikel 27 van de Ziekenfondswet, kan Onze Minister deze termijn verlengen tot ten hoogste zes maanden.
7. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin krachtens dit artikel geen aanspraken bestaan, maar waarin de toekenning van een tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verstrekkingen als in dit artikel bedoeld door hem redelijk wordt geacht, een zodanige tegemoetkoming verlenen.
8. Onze Minister bepaalt wie voor de toepassing van de vorige leden als gezinsleden worden aangemerkt.

Artikel 67

Verhinderings tot dienstverrichting wegens gebreken

Met verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte wordt voor de toepassing van dit hoofdstuk gelijkgesteld verhindering wegens gebreken.

HOOFDSTUK 8. ANDERE VOORZIENINGEN VAN MATERIËLE AARD

Artikel 68

Voorschot

Hij, die ingevolge de bepalingen van dit besluit aanspraak kan doen gelden op een vergoeding van of tegemoetkoming in kosten, dan wel op een uitkering, kan in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door deze te stellen regelen in aanmerking komen voor een geldelijk voorschot op die vergoeding, tegemoetkoming of uitkering.

Artikel 69

Tegemoetkoming inzake geldelijke verplichtingen, aangegaan vóór of in verband met opkomst in werkelijke dienst

In gevallen, waarin dit naar het oordeel van Onze Minister gerechtvaardigd moet worden geacht, kan aan een dienstplichtige in werkelijke dienst die als gevolg van zijn verblijf in werkelijke dienst niet of slechts ten dele in

staat is te voldoen aan periodiek terugkerende geldelijke verplichtingen die hij vóór zijn opkomst in werkelijke dienst heeft aangegaan of in verband daarmee heeft moeten aangaan, een tegemoetkoming worden verleend, waarvan het bedrag wordt vastgesteld door Onze Minister.

Artikel 70

Huisvesting van rijkswege

1. Aan de dienstplichtige wordt gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, van rijkswege huisvesting verleend.

2. De huisvesting van rijkswege wordt zoveel mogelijk verleend bij de eenheid of het onderdeel waarbij de dienstplichtige is tewerkgesteld.

3. De dienstplichtige is verplicht gebruik te maken van de gelegenheid tot nachtverblijf die hem krachtens het eerste lid is aangewezen.

4. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen kan de dienstplichtige worden vrijgesteld van de verplichting, bedoeld in het vorige lid.

Artikel 71

Voeding van rijkswege

1. Aan de dienstplichtige wordt gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, van rijkswege voeding verstrekt.

2. Onze Minister kan bepalen dat de verstrekking van huisvesting van rijkswege geschiedt in combinatie met de verstrekking van voeding van rijkswege.

Artikel 72

Vergoeding ter zake van huisvestings- en/of voedingskosten

De dienstplichtige die buiten zijn woonplaats is tewerkgesteld en uitsluitend om redenen van dienst gewoonlijk niet dagelijks heen en weer kan reizen tussen die woonplaats en de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, kan, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, een vergoeding worden toegekend ter zake van de kosten wegens het zelf voorzien in huisvesting en/of voeding.

Artikel 73

Vervoer voor rekening van het rijk en tegemoetkoming in reis- en verblijfskosten

1. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan in door hem aan te wijzen gevallen, waarin het Reisbesluit militairen 1978 (Stb. 284) niet voorziet, aan de dienstplichtige in werkelijke dienst vervoer voor rekening van het rijk dan wel een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten worden verleend.

2. Vervoer voor rekening van het rijk dan wel een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten kan door Onze Minister in naar zijn oordeel daarvoor in aanmerking komende gevallen ook worden verleend aan de niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die voor rekening van het rijk worden verpleegd in een zieken- of verplegingsinrichting.

3. De niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die:

a. in door Onze Minister aan te wijzen gevallen moeten reizen ten einde te voldoen aan een oproep van het bevoegde gezag;

b. moeten reizen ter verwezenlijking van een hun krachtens artikel 53, vijfde lid, verleende aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk,

hebben, naar regelen door Onze Minister te stellen, aanspraak op vervoer voor rekening van het rijk dan wel op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten, alsmede op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte verblijfkosten, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

4. De niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die krachtens artikel 53, zesde lid, aanspraak hebben op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, hebben, naar regelen door Onze Minister te stellen, indien zij ter verwezenlijking van die aanspraak moeten reizen, aanspraak op vervoer voor rekening van het rijk dan wel op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

5. Onze Minister kan de niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die krachtens artikel 53, zevende lid, in aanmerking worden gebracht voor geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, indien zij ter zake moeten reizen, in naar zijn oordeel daarvoor in aanmerking komende gevallen tevens in aanmerking brengen voor vervoer voor rekening van het rijk dan wel voor een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten.

6. Indien een dienstplichtige of een gewezen dienstplichtige als bedoeld in het derde of vierde lid, naar het oordeel van de functionaris bij wie hij zich moet vervoegen niet alleen kan reizen, zijn die leden van overeenkomstige toepassing op degene die hem begeleidt.

Artikel 74

Uitkering ter zake van inkomstenderving van niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtigen en gewezen dienstplichtigen

1. De niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige alsmede de gewezen dienstplichtige die inkomsten derven wegens het voldoen aan een oproep van het bevoegde gezag, hebben in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door hem te stellen regelen aanspraak op een uitkering ter zake van de gederfde inkomsten over de tijd die zij voor het voldoen aan die oproep noodzakelijk hebben verlet, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

2. Het bedrag van de uitkering, bedoeld in het vorige lid, is gelijk aan dat van de gederfde netto-inkomsten, maar belooft per dag ten hoogste het bedrag, genoemd in artikel 9, eerste lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering (Stb. 1966, 64), eventueel gewijzigd krachtens artikel 9a van die wet.

3. Op de niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige die krachtens artikel 53, vijfde lid, aanspraak hebben op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, zijn, indien zij inkomsten derven wegens het verwezenlijken van die aanspraak, de vorige leden van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat Onze Minister in het voordeel van de belanghebbende kan afwijken van het maximum, bedoeld in het vorige lid.

4. Indien een dienstplichtige of een gewezen dienstplichtige als bedoeld in de vorige leden naar het oordeel van de functionaris, bij wie hij zich moet vervoegen, niet alleen kan reizen, zijn die leden van overeenkomstige toepassing op degene die hem begeleidt.

Artikel 75

Tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten van naaste betrekkingen in geval van ziekte of overlijden van de dienstplichtige

1. In geval van verpleging in een zieken- of verplegingsinrichting van een dienstplichtige in werkelijke dienst kan aan diens naaste betrekkingen een tegemoetkoming worden verleend in de kosten van vervoer en van verblijf ter zake van reizen die zij tot het bezoeken van de dienstplichtige hebben gemaakt.

2. In geval van overlijden van een dienstplichtige in werkelijke dienst kan aan diens naaste betrekkingen een tegemoetkoming als bedoeld in het vorige lid worden verleend ter zake van reizen die zij tot het bezoeken van het stoffelijk overschot hebben gemaakt.

3. Een tegemoetkoming als bedoeld in de vorige leden kan in de aldaar bedoelde gevallen eveneens worden verleend aan de naaste betrekkingen van de niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige of van de gewezen dienstplichtige die voor rekening van het rijk wordt of – ten tijde van zijn overlijden – werd verpleegd in een zieken- of verplegingsinrichting.

4. Indien de betrekkingen van de dienstplichtige of de gewezen dienstplichtige, bedoeld in de vorige leden, naar het oordeel van Onze Minister of daartoe door hem aangewezen functionarissen niet alleen kunnen reizen, zijn de vorige leden van overeenkomstige toepassing op degene die hen begeleidt.

5. De tegemoetkoming, bedoeld in de vorige leden, wordt verleend naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

Artikel 76

Voortijdige terugkeer of overkomst in verband met omstandigheden in het gezin

Aan de dienstplichtige die om redenen van dienst verblijft buiten het land, waar zijn gezin woonachtig is, kan, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, worden toegestaan voor rekening van het rijk voortijdig naar dat land terug te keren of over te komen, indien naar het oordeel van Onze Minister omstandigheden in het gezin die terugkeer of die overkomst noodzakelijk maken.

Artikel 77

Tegemoetkoming in studie- en opleidingskosten

1. De dienstplichtige die voor eerste oefening in werkelijke dienst verblijft en die – ten einde zich in zijn vrije tijd voor te bereiden op de uitoefening van een beroep of bedrijf na het verlaten van de werkelijke dienst – een cursus volgt bij een instelling voor schriftelijk of mondeling onderwijs, heeft, naar regelen door Onze Minister te stellen, aanspraak op een tegemoetkoming in de kosten aan lesgeelden, studiemateriaal en examen-gelden, die aan het volgen van die cursus zijn verbonden.

2. Onze Minister kan, indien de dienstplichtige ten tijde dat hij de werkelijke dienst verlaat een reeds aangevangen cursus nog niet heeft voltooid, de tegemoetkoming nog gedurende drie maanden na het verlaten van de werkelijke dienst blijven verlenen.

Artikel 78

Vergoeding ter zake van verlies of beschadiging van persoonlijke eigendommen

1. De dienstplichtige wiens persoonlijke eigendommen door omstandigheden, verband houdende met de uitoefening van de dienst, geheel of

gedeeltelijk verloren zijn gegaan of zijn beschadigd, kan deswege, in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door hem te stellen regelen, aanspraak maken op een schadevergoeding, voor zover daarop niet uit anderen hoofde aanspraak bestaat. Het vorenstaande geldt eveneens ten aanzien van goederen die door derden aan de zorgen van de dienstplichtige zijn toevertrouwd.

2. Bij het bepalen van het bedrag van de vergoeding wordt rekening gehouden met de mate waarin het verlies of de beschadiging mede aan de dienstplichtige zelf is te wijten, en met andere door Onze Minister aan te wijzen factoren die van invloed kunnen zijn op het bedrag van de vergoeding.

Artikel 79

Verstreking in natura en tegemoetkoming in kosten van kleding en andere goederen

1. De dienstplichtige heeft met betrekking tot de uniformkleding en andere goederen, behorende tot zijn persoonlijke standaarduitrusting, aanspraak hetzij op een verstreking van rijkswege en voor rekening van het rijk in natura, hetzij op een tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing.

2. Met betrekking tot de uniformkleding en andere goederen, bedoeld in het vorige lid, die de dienstplichtige in eigendom moet hebben, kan hem een tegemoetkoming worden verleend in de kosten van onderhoud en vernieuwing en in de kosten van voorgeschreven veranderingen van die kleding en goederen.

3. Aan de dienstplichtige kan in door Onze Minister aan te wijzen gevallen een tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing of van onderhoud en vernieuwing worden verleend ter zake van uniformkleding en andere goederen die niet tot zijn persoonlijke standaarduitrusting behoren, maar die hij niettemin in eigendom moet hebben, alsmede ter zake van burgerkleding.

4. De verstreking in natura en die van de tegemoetkomingen, bedoeld in de vorige leden, geschieden naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

Artikel 80

Vergoeding van kosten van het doen overbrengen bij overlijden buiten Nederland

1. Indien een dienstplichtige die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft aldaar overlijdt, hebben zijn naaste betrekkingen aanspraak op een vergoeding van de voor het doen overbrengen van het stoffelijk overschot naar een plaats in Nederland noodzakelijk gemaakte en te hunne laste gekomen kosten.

2. De vergoeding, bedoeld in het vorige lid, wordt verleend naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

3. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin dit artikel niet voorziet, maar waarin de toekenning van een vergoeding als hiervoren bedoeld door hem redelijk wordt geacht, een zodanige vergoeding verlenen.

4. Voor zover Onze Minister niet anders bepaalt, zijn de vorige leden niet van toepassing ten aanzien van degenen die zijn overleden terwijl het Koninkrijk zich in feitelijke oorlogsomstandigheden bevond, of die zijn overleden in de tijd waarin zij waren ingedeeld bij een eenheid of onderdeel van de krijgsmacht, waaraan de bekendmaking, bedoeld in artikel 71 van het Wetboek van Militair Strafrecht (Stb. 1964, 9), is gedaan.

Artikel 81

Bemiddeling bij procedure en vergoeding van proceskosten bij vermissing

1. Naar regelen door Onze Minister te stellen, kunnen de naaste betrekkingen van een dienstplichtige die vermist is geraakt bij de uitoefening van de dienst dan wel ten gevolge van bijzondere omstandigheden die zich bij de uitoefening van de dienst hebben voorgedaan, in aanmerking komen voor bemiddeling van Onze Minister bij het voeren van de procedure tot het verkrijgen van een verklaring, dat rechtsvermoeden van overlijden van de vermiste dienstplichtige bestaat.

2. De naaste betrekkingen van een dienstplichtige als bedoeld in het vorige lid hebben, indien de procedure, bedoeld in dat lid, niet kosteloos kan worden gevoerd, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een vergoeding van de kosten die ter zake voor hun rekening zijn gekomen.

3. Onze Minister kan, indien een gezinslid van een dienstplichtige vermist is geraakt ten gevolge van omstandigheden die naar zijn oordeel verband houden met de dienst van de dienstplichtige, ten aanzien van die dienstplichtige overeenkomstige voorzieningen treffen.

Artikel 82

Voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid en andere voorzieningen

1. Onze Minister kan een dienstplichtige in werkelijke dienst met overeenkomstige toepassing van de bepalingen, gegeven in dan wel krachtens de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1980, 28), in aanmerking brengen voor:

- a. voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid;
- b. genees- en heelkundige voorzieningen;
- c. voorzieningen tot verbetering van de levensomstandigheden;
- d. een uitkering ter zake van kosten of inkomstenderving, veroorzaakt door het treffen van de vorenbedoelde voorzieningen of door de voorbereiding tot het treffen van zodanige voorzieningen.

2. Onverminderd het vorige lid kan Onze Minister ten behoeve van een dienstplichtige en een gewezen dienstplichtige, die lijden aan een ziekte of een gebrek verband houdende met de uitoefening van de dienst, andere voorzieningen treffen ter zake van lasten, die uit die ziekte of dat gebrek voortvloeien.

Artikel 83

Uitkering bij verlengd verblijf in werkelijke dienst om medische redenen

1. De dienstplichtige die in aansluiting op zijn verplicht verblijf in werkelijke dienst om de reden, omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet, in werkelijke dienst wordt gehouden, heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, zolang zijn verblijf in werkelijke dienst deswege wordt verlengd, aanspraak op een uitkering.

2. De uitkering bedraagt per maand tachtig procent van het loon dat de belanghebbende, ware hij arbeidsgeschikt, gemiddeld per maand in dienstbetrekking zou kunnen verdienen indien hij werkzaam zou zijn in het beroep dat hij gewoonlijk uitoefende voordat hij in dienst trad, of – indien zodanig loon niet kan worden vastgesteld – van het loon dat de belanghebbende gemiddeld per maand in dienstbetrekking zou kunnen verdienen met arbeid die voor zijn krachten en bekwaamheid is berekend.

3. Van het loon, bedoeld in het vorige lid, wordt voor de vaststelling van de uitkering niet meer in aanmerking genomen dan het bedrag, genoemd in artikel 9, eerste lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering, eventueel gewijzigd krachtens artikel 9a van die wet, vermenigvuldigd met 260 en gedeeld door 12.

4. Op de uitkering worden in mindering gebracht de inkomsten en de geldswaarde van andere baten, aan te wijzen door Onze Minister – zowel wat de inkomsten als andere baten en de geldswaarde daarvan betreft –, die de dienstplichtige als zodanig heeft genoten, alsmede de kostwinners-vergoeding, een en ander over de tijd gedurende welke hij de uitkering geniet.

5. De vorige leden zijn van overeenkomstige toepassing op de dienstplichtige die in aanmerking komt voor klein verlof in afwachting van groot verlof, indien en zolang hem dat klein verlof niet wordt verleend om de reden, omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet.

Artikel 84

Bijzondere uitkering ter zake van derving van inkomsten uit arbeid

1. De dienstplichtige, bedoeld in artikel 83, alsmede de niet in werkelijke dienst verblijvende dienstplichtige en de gewezen dienstplichtige hebben, indien zij ten gevolge van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, tijdelijk niet in staat zijn:

a. de inkomsten te verwerven die zij uit hoofde van hun beroep of bedrijf gemiddeld verdienden of zouden kunnen verdienen, dan wel

b. de inkomsten te verwerven die zij – zo de inkomsten, bedoeld onder a, niet kunnen worden vastgesteld – zouden kunnen verdienen met arbeid die voor hun krachten en bekwaamheid is berekend, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een uitkering zolang zij in vorenbedoelde omstandigheden verkeren, maar ten hoogste gedurende twee jaren. Deze aanspraak bestaat niet indien ter zake uit anderen hoofde aanspraak bestaat op inkomsten, waarvan het totale bedrag gelijk is aan of hoger is dan dat van de inkomsten, bedoeld onder a of b.

2. Het bedrag van de uitkering is gelijk aan het verschil tussen de inkomsten, bedoeld in het vorige lid onder a of b, en de inkomsten waarop de belanghebbende uit anderen hoofde aanspraak heeft of aanspraak had kunnen maken gedurende de tijd waarin hij verkeert in de omstandigheid, bedoeld in dat lid. De uitkering wordt uitbetaald in maandelijkse termijnen.

3. Voor de toepassing van de vorige leden worden als inkomsten waarop de belanghebbende uit anderen hoofde aanspraak kan maken, aangemerkt:

- a. uitkeringen op grond van artikel 83;
- b. inkomsten uit of in verband met arbeid of bedrijf;
- c. uitkeringen krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (Stb. 1972, 313) of krachtens enige sociale verzekeringswet;
- d. uitkeringen wegens een particuliere verzekering ter zake van de geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid;

e. inkomsten op grond van een militaire pensioenwet met uitzondering van een bedrag, gelijk aan dat van het invaliditeitspensioen ingevolge artikel E 4 van de Algemene militaire pensioenwet, alsmede van de bijzondere invaliditeitsverhoging ingevolge de artikelen E 8 en E 9 van die pensioenwet of ingevolge een daarmee overeenkomende bepaling in de vroegere militaire pensioenwetten, die in die wet zijn genoemd.

4. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen:

- a. de termijn van twee jaren, genoemd in het eerste lid, verlengen;
- b. op de uitkering een suppletie verlenen.

Artikel 85

Uitkering bij overlijden

1. Na het overlijden van de dienstplichtige of de gewezen dienstplichtige die op de dag van het overlijden in het genot was van een der uitkeringen als bedoeld in de artikelen 83, of 84, wordt een bedrag uitgekeerd gelijk aan de uitkering welke belanghebbende op de dag van zijn overlijden genoot, met inachtneming van het derde lid berekend over een tijdvak van drie maanden:

- a. aan de langstlevende der echtgenoten, tenzij zij duurzaam gescheiden leefden;
- b. bij ontstentenis van de onder a bedoelde echtgenoot, ten behoeve van het kind of de kinderen waarvoor de overledene aanspraak op kinderbijslag had;
- c. bij ontstentenis van de onder a en b bedoelde betrekkingen, aan of ten behoeve van de ouders, broers, zusters of kinderen van de overledene, voor wie hij naar het oordeel van Onze Minister grotendeels in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud bijdroeg.

2. Indien de overledene geen betrekkingen als bedoeld in het vorige lid nalaat, kan Onze Minister het in dat lid bedoelde bedrag geheel of gedeeltelijk doen aanwenden ter bestrijding van de kosten van de laatste ziekte en de begrafenis of crematie.

3. Indien de overledene in het genot was van een uitkering als bedoeld in artikel 83, tweede lid, wordt die uitkering verhoogd met twintig procent van de grondslag, waarnaar deze is berekend, tenzij voor de dienstplichtige op de dag van zijn overlijden tevens aanspraak bestond op de uitkering, bedoeld in artikel 84.

4. Indien de overledene in het genot was van een uitkering als bedoeld in artikel 83, tweede lid, wordt op het bedrag, bedoeld in het eerste lid, in mindering gebracht elk ander soortgelijk bedrag dat uit hoofde van het verblijf in werkelijke dienst van de overledene in verband met dat overlijden door de in het eerste lid genoemde betrekkingen wordt verkregen.

HOOFDSTUK 9. ANDERE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Artikel 86

Algemeen

1. Aan de dienstplichtige worden geen voordelen onthouden of nadelen toegebracht ter zake van het niet naleven van bepalingen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat zij hem niet bekend kunnen zijn.

2. Voorts worden aan de dienstplichtige geen voordelen onthouden of nadelen toegebracht in strijd met een regeling die het bevoegd gezag heeft getroffen.

3. Het bevoegd gezag dat een algemene regeling heeft vastgesteld, is niet gerechtigd daarvan voor een bepaald geval ten nadele van een dienstplichtige af te wijken, tenzij de regeling in de mogelijkheid tot afwijking voorziet.

Artikel 87

Overlegorganen op onderdeelniveau

Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen kan bij door Onze Minister aan te wijzen onderdelen van de krijgsmacht in daartoe ingestelde organen overleg worden gevoerd tussen de leiding en het personeel van dat onderdeel, over aangelegenheden dat onderdeel betreffende.

Artikel 88

Beloningen

1. Een dienstplichtige die zich tijdens het verblijf in werkelijke dienst bijzonder heeft onderscheiden door optreden of gedragingen dan wel door buitengewone toewijding of bijzonder loffelijke verrichtingen, kan worden beloond.

2. De beloning bestaat uit een of meer van de hieronder bedoelde vormen:

- a. een schriftelijke tevredenheidsbetuiging;
- b. een ander schriftelijk blijk van waardering;
- c. extra verlof;
- d. een gratificatie of een geschenk.

3. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van de vorige leden.

4. Naar regelen door Onze Minister te stellen kan ook een groep van militairen worden beloond in de gevallen als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 89

Onderscheidingen voor bijzondere dienstverrichtingen

Aan een dienstplichtige kunnen, naar regelen door Ons te stellen, onderscheidingen worden toegekend ter zake van bijzondere dienstverrichtingen.

Artikel 90

Beoordelingen

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst kan worden beoordeeld omtrent de wijze waarop hij zijn functie heeft vervuld en omtrent zijn gedrag in relatie tot die functie.

Indien een dienstplichtige naast de uit de functie voortvloeiende werkzaamheden andere hem opgedragen werkzaamheden en/of diensten heeft verricht, kan hij tevens worden beoordeeld omtrent de wijze waarop hij die werkzaamheden en/of diensten heeft verricht en omtrent zijn gedrag in relatie tot die werkzaamheden en/of diensten.

2. Ten aanzien van een dienstplichtige in werkelijke dienst kan tevens een verwachting worden opgesteld inzake zijn toekomstmogelijkheden.

3. Door of namens Onze Minister worden regelen vastgesteld ter uitvoering van het eerste lid. Deze regelen zullen in ieder geval inhouden dat:

- a. met de beoordeelde dienstplichtige zijn beoordeling wordt besproken;
- b. de beoordeelde dienstplichtige zijn beoordeling ter inzage krijgt;
- c. de beoordeelde dienstplichtige overeenkomstig de procedure in artikel

109 zijn bezwaren tegen een of meer waarderingen en/of omschrijvingen uit de omtrent hem opgemaakte beoordeling kan inbrengen.

4. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het opstellen van een verwachting als bedoeld in het tweede lid.

Artikel 91

Kleding

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst is verplicht tijdens de voor hem vastgestelde werktijden de voor hem vastgestelde uniform te dragen. De verschillende tenuen waaruit die uniform bestaat, voorzien van de vereiste rang- of klasse-onderscheidingstekens en andere onderscheidingstekens en uitmonsteringen, draagt hij overeenkomstig de voorschriften die daarvoor zijn gegeven.

2. De vaststelling van de uniform, van de tenuen waaruit die uniform bestaat, van de rang- en klasse-onderscheidingstekens en andere onderscheidingstekens en uitmonsteringen, alsmede van de omstandigheden waarin en de gelegenheden waarbij de verschillende tenuen moeten worden gedragen, geschiedt, voor zover Wij Ons dit niet voorbehouden, door Onze Minister.

3. De dienstplichtige die in werkelijke dienst of met klein verlof in afwachting van groot verlof is, moet in het bezit zijn van de soorten en de hoeveelheden uniformkleding en andere goederen, behorende tot de persoonlijke standaarduitrusting die, naar regelen door Onze Minister te stellen, voor hem geldt. Hij is verplicht die kleding en andere goederen goed te onderhouden.

4. Naar regelen door Onze Minister te stellen:

a. kan het de dienstplichtige in werkelijke dienst worden toegestaan op de uniform niet tot de persoonlijke standaarduitrusting behorende onderscheidings- of eretekens te dragen, indien deze hem zijn verleend;

b. kan de dienstplichtige in werkelijke dienst worden verplicht buiten de voor hem vastgestelde werktijden de uniform te dragen of tijdens de voor hem vastgestelde werktijden in bepaalde omstandigheden burgerkleding te dragen;

c. kan het de dienstplichtige in werkelijke dienst worden toegestaan in bepaalde omstandigheden tijdens de voor hem vastgestelde werktijden burgerkleding te dragen;

d. kan de dienstplichtige in werkelijke dienst worden verplicht of kan hem worden toegestaan tijdelijk een ander uniform te dragen dan die welke voor hem is vastgesteld;

e. kan het de dienstplichtige die niet in werkelijke dienst is, worden toegestaan de uniform te dragen die voor hem zou gelden als hij in werkelijke dienst zou zijn;

f. kan het de dienstplichtige in werkelijke dienst die anders dan om redenen van dienst in het buitenland verblijft, worden toegestaan aldaar de uniform en een mogelijk tot zijn uitrusting behorend wapen te dragen.

Artikel 92

Getuigschrift

1. Aan een dienstplichtige wordt bij het verlaten van de werkelijke dienst op zijn verzoek een getuigschrift uitgereikt.

2. Het getuigschrift, bedoeld in het vorige lid, vermeldt de duur van de dienstverhouding en de aard van de verrichte werkzaamheden, alsmede, doch alleen op verzoek van de dienstplichtige, de wijze waarop hij die werkzaamheden heeft verricht.

Artikel 93

Wijziging in standplaats en/of functie

1. In het belang van de dienst kan de dienstplichtige door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen worden ingedeeld in een andere functie en – indien de dienstplichtige in werkelijke dienst is – worden verplaatst.

2. Een indeling in een andere functie en een verplaatsing als bedoeld in het vorige lid kan eveneens plaatsvinden op verzoek van de dienstplichtige.

Artikel 94

Overbrenging naar een andere dienstgroep, een ander wapen of een ander dienstvak of naar een ander deel van de krijgsmacht

1. De dienstplichtige kan bij gebleken noodzaak in het belang van de dienst – tijdens zijn verblijf in werkelijke dienst bij voorkeur met zijn instemming –:

- a. indien hij dienstplichtige van de zeemacht is: worden overgebracht naar een andere dienstgroep dan die waartoe hij behoort;
 - b. indien hij dienstplichtige van de landmacht is: worden overgebracht naar een ander wapen of een ander dienstvak dan dat waartoe hij behoort;
 - c. worden overgebracht naar een ander deel van de krijgsmacht dan dat waartoe hij behoort.
2. Een overbrenging als bedoeld in het vorige lid kan eveneens plaatsvinden op verzoek van de dienstplichtige.
 3. De overbrenging, bedoeld in de vorige leden, geschiedt door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen.

Artikel 95

Wijze van dienstvervulling

De dienstplichtige in werkelijke dienst is verplicht de hem opgedragen werkzaamheden en/of diensten naar beste vermogen te vervullen, en de uit dien hoofde voor hem geldende voorschriften en orders te kennen.

Artikel 96

Verplichte sportbeoefening

Naar regelen door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen kan de dienstplichtige in werkelijke dienst worden verplicht tot sportbeoefening in dienstverband.

Artikel 97

Bereikbaarheidsplicht

De dienstplichtige in werkelijke dienst kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, worden verplicht zodanige maatregelen te treffen, dat hij aan per radio, televisie of op andere wijze gedane oproepingen om zich te melden onverwijld gevolg kan geven.

Artikel 98

Verrichten van andere werkzaamheden

1. De dienstplichtige in werkelijke dienst kan worden verplicht, wanneer naar het oordeel van Onze Minister het algemeen belang dit vordert, tijdelijk andere werkzaamheden te verrichten dan die welke uit de militaire hoedanigheid voortvloeien.
2. Hij kan echter niet worden verplicht werkzaamheden te verrichten in plaats van stakers of uitgeslotenen, tenzij het werkzaamheden betreft die naar het oordeel van Onze Minister, in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers, geen uitstel gedogen.
3. P.M.

Artikel 99

Tewerkstelling onder een functionaris, die niet behoort tot het militaire personeel van de krijgsmacht

De dienstplichtige in werkelijke dienst kan voor het verrichten van werkzaamheden en/of diensten worden gesteld onder een functionaris die niet behoort tot het militaire personeel van de krijgsmacht.

Artikel 100

Geheimhoudingsplicht

De dienstplichtige is verplicht tot geheimhouding van enig gegeven, de dienst betreffende, tegenover een ieder die tot kennisneming daarvan niet bevoegd is, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

Artikel 101

Verplichting tot schadevergoeding

1. De dienstplichtige kan worden verplicht schade, die hij aan het Rijk in zijn hoedanigheid van dienstplichtige heeft toegebracht, geheel of gedeeltelijk te vergoeden indien wordt aangetoond dat die schade aan hem is te wijten. Onder schade wordt mede begrepen schade toegebracht aan derden, voor welke het Rijk aansprakelijk wordt gesteld.

2. De verplichting tot schadevergoeding kan niet worden opgelegd dan nadat de dienstplichtige in de gelegenheid is gesteld zich schriftelijk te verantwoorden.

3. Onze Minister stelt regelen ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 102

Verplichting tot aanzuivering van een tekort

De dienstplichtige die uit hoofde van zijn functie is belast met het beheer over of de bewaring van aan het Rijk toebehorende of toevertrouwde gelden of geldswaardige papieren kan, bij constatering van een tekort, worden verplicht dat tekort geheel of gedeeltelijk aan te zuiveren, indien en voor zover hij niet aannemelijk maakt dat het ontstaan van dat tekort hem redelijkerwijs niet kan worden verweten.

Artikel 103

Vastleggen van gegevens en kennisgeven van ongevallen

1. Naar regelen door Onze Minister te stellen, wordt van elk ongeval dat een dienstplichtige in werkelijke dienst tijdens de uitoefening van de dienst is overkomen, zo spoedig mogelijk een proces-verbaal opgemaakt. De dienstplichtige is verplicht, zodra hij daartoe redelijkerwijs in staat is, kennis te geven van een hem overkomen ongeval als vorenbedoeld aan zijn commandant.

2. Naar regelen door Onze Minister te stellen wordt van elk ongeval dat een dienstplichtige in werkelijke dienst is overkomen en waarvan niet reeds op grond van het vorige lid een proces-verbaal is opgemaakt, op verzoek van de dienstplichtige zo spoedig mogelijk een proces-verbaal opgemaakt. Bedoeld verzoek kan, indien de dienstplichtige hiertoe niet in staat is, ook worden gedaan door zijn naaste betrekkingen. Een proces-verbaal als in dit lid bedoeld kan ook ambtshalve worden opgemaakt.

3. Onze Minister beslist of het ongeval waarop een proces-verbaal betrekking heeft, wordt geacht wel of niet in verband te staan met de uitoefening van de dienst, van welke beslissing de dienstplichtige schriftelijk in kennis wordt gesteld.

Artikel 104

Kennisgeving van ongevallen waarbij een derde is betrokken

1. Onverminderd artikel 103, tweede lid, is de dienstplichtige in werkelijke dienst verplicht Onze Minister onverwijld kennis te geven van elk ongeval dat hem is overkomen, indien:

a. bij dat ongeval een derde is betrokken en
b. hij ten gevolge van dat ongeval verhinderd is zijn normale werkzaamheden als dienstplichtige uit te oefenen of geneeskundige hulp heeft moeten inroepen.

2. De dienstplichtige, bedoeld in het vorige lid, is eveneens verplicht aan Onze Minister zo spoedig mogelijk kennis te geven van elk ongeval dat aan een lid van zijn gezin is overkomen, indien:

a. bij dat ongeval een derde is betrokken en
b. tengevolge van dat ongeval geneeskundige verstrekkingen zijn of zullen worden verleend welke op grond van dit besluit geheel of gedeeltelijk voor rekening van het rijk komen.

3. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 105

Kennisgeving van verhindering tot dienstverrichting

De dienstplichtige in werkelijke dienst die – anders dan als gevolg van verhindering wegens ziekte als bedoeld in artikel 54, eerste lid – niet in staat is zich te begeven naar de plaats waar de dienst zijn aanwezigheid vereist, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan de betrokken commandant of andere functionaris onder wie hij is gesteld of bij wie hij zich zou moeten melden.

Artikel 106

Aanneming van giften e.d. van derden

1. Het is de dienstplichtige verboden ter zake van aangelegenheden de dienst betreffende, anders dan met goedvinden van het bevoegde gezag, vergoedingen, beloningen, giften of beloften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen.

2. Het aannemen van steekpenningen is onvoorwaardelijk verboden.

Artikel 107

Drijven van handel

Het is de dienstplichtige in werkelijke dienst verboden bij een eenheid of onderdeel van de krijgsmacht handel te drijven, tenzij hem van dat verbod ontheffing is verleend door Onze Minister of door daartoe door deze aangewezen functionarissen.

Artikel 108

Verbod tot het verrichten van bepaalde werkzaamheden en/of diensten als maatregel van orde

Aan de dienstplichtige in werkelijke dienst kan, indien dit naar het oordeel van de commandant in het belang van de dienst noodzakelijk is, als maatregel van orde tijdelijk worden verboden de aan zijn functie verbonden werkzaamheden of andere werkzaamheden en/of diensten te verrichten. Dit verbod wordt ingetrokken zodra het dienstbelang zich niet langer verzet tegen het verrichten van dienst door de dienstplichtige, doch uiterlijk na drie maanden, tenzij Onze Minister anders bepaalt.

HOOFDSTUK 10. BEROEP

Artikel 109

Voor beroep vatbare beslissing

1. De dienstplichtige die rechtstreeks in zijn belang is getroffen door een beslissing, gegeven krachtens de Wet rechtstoestand dienstplichtigen of krachtens enig voorschrift, berustende op die wet, kan zijn bezwaren tegen die beslissing, voor zover zij niet zijn gericht tegen een algemeen verbindend voorschrift, schriftelijk ter kennis brengen van Onze Minister of van een daartoe door deze aan te wijzen functionaris, onder vermelding van de gronden waarop zijn bezwaren berusten.

2. Het geschrift, bedoeld in het vorige lid, moet worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing waartegen de bezwaren zijn gericht, genomen is. Is het geschrift ingediend na die termijn, dan wordt het geacht tijdig te zijn ingediend, indien de belanghebbende aantoont dat het is ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop hij redelijkerwijs kennis heeft kunnen dragen van de beslissing waartegen de bezwaren zijn gericht.

3. Onze Minister of de functionaris, bedoeld in het eerste lid, neemt zo spoedig mogelijk een beslissing omtrent het bezwaarschrift, en zendt bij aangetekende brief een afschrift van deze beslissing aan de dienstplichtige die het bezwaarschrift heeft ingediend. Daarbij vermeldt hij dat tegen die beslissing beroep kan worden ingesteld bij het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage, alsmede binnen welke termijn dat beroep moet worden ingesteld.

4. Indien in het geval, voorzien in het eerste lid, ter voorkoming van nadeel voor de dienstplichtige een onverwijld voorziening wenselijk is, kan deze bij het kenbaar maken van zijn bezwaren tevens bij een met redenen omkleed verzoek aan Onze Minister of de functionaris, bedoeld in het eerste lid, een beslissing bij voorraad vragen. Onze Minister of de in de vorige volzin bedoelde functionaris doet zo spoedig mogelijk een uitspraak.

5. Het kenbaar maken van bezwaren, bedoeld in het eerste lid, en het vragen van een beslissing bij voorraad, bedoeld in het vorige lid, hebben geen schorsende werking ten aanzien van de aangevochten beslissing.

6. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder dienstplichtige mede begrepen:

- a. de gewezen dienstplichtige;
- b. ieder ander die krachtens enige algemeen verbindende regeling, berustende op de Wet rechtstoestand dienstplichtigen, wordt aangemerkt als belanghebbende;
- c. de nagelaten betrekkingen of rechtverkrijgenden van de dienstplichtige, van de gewezen dienstplichtige of van een persoon als bedoeld onder b.

HOOFDSTUK 11. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 110

Bestaande regelingen

De door Onze Minister uitgegeven beschikkingen, houdende bepalingen met betrekking tot enig in dit besluit geregeld onderwerp, die van kracht zijn bij het inwerkingtreden van de desbetreffende bepalingen van dit besluit, worden alsdan geacht te zijn gegeven op grond van laatstbedoelde bepalingen; zij blijven deswege – tenzij door Onze Minister anders wordt bepaald – van kracht, voor zover zij niet in strijd zijn met dit besluit.

Artikel 111

Toepasselijkheid van de Algemene termijnenwet

De Algemene termijnenwet (Stb. 1964, 314) is niet van toepassing op de termijnen in dit besluit gesteld.

Artikel 112

Citeertitel

Dit besluit kan worden aangehaald als «Reglement rechtstoestand dienstplichtigen», afgekort RRDpl.

Artikel 113

Inwerkingtreding

De artikelen van dit besluit treden in werking op een door Ons te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan, alsook per krijgsmachtdeel, verschillend kan worden gesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 25 februari 1982

Beatrix

De Staatssecretaris van Defensie,
J. van Houwelingen

Uitgegeven de *achtste* juni 1982

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Defensie. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 juli 1982 nr. 131

Algemeen

Om, met het oog op rechtszekerheid, zowel aan de bestaande voorschriften betreffende de rechtspositie van de dienstplichtigen – voor zover nodig – een wettelijke basis te geven alsook een beroepsmogelijkheid te scheppen ten einde de toetsing aan objectieve maatstaven te verzekeren, kwam op 8 april 1971 de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231) tot stand.

Artikel 2 van de wet bepaalt dat de rechten en verplichtingen van dienstplichtigen inzake met name genoemde onderwerpen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur moeten worden geregeld. Het onderwerpelijke besluit strekt daartoe, met dien verstande dat de voorschriften betreffende de bezoldiging en verdere militaire inkomsten, evenals de voorschriften inzake de wijze van overleg over onderwerpen die van algemeen belang zijn voor de rechtstoestand van de dienstplichtigen niet in dit besluit zijn opgenomen. De bezoldiging en verdere militaire inkomsten zijn in de ter zake voor de militaire ambtenaren geldende regelingen neergelegd, terwijl de wijze van overleg deel uitmaakt van de bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde regeling van het militair georganiseerd overleg.

De omstandigheid dat de dienstplichtige een op hem krachtens de wet rustende verplichting vervult, heeft een belangrijke zo al niet een bepalende rol gespeeld ten aanzien van de inhoud en omvang van dit besluit. Immers, de verhouding tussen de dienstplichtige en de overheid onderscheidt zich, door het verplichte karakter daarvan, essentieel van de verhouding werknemer/werkgever, waaraan de vrije wil tot het aangaan en in stand houden van zo'n verhouding ten grondslag ligt. Dit impliceert dat de verhouding tussen de dienstplichtige en de overheid een verhouding is van eigen aard, welke niet kan worden beheerst door het algemeen geldend arbeidsrecht c.q. ambtenarenrecht, zodat de maatregelen en voorzieningen, welke op de verhouding werknemer/werkgever zijn ingesteld, niet zonder meer op deze verhouding kunnen worden toegepast. Daar staat echter tegenover dat de last, welke de gemeenschap op de dienstplichtige legt, meebrengt, dat zij jegens hem een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Bepalend voor de inhoud en omvang van dit besluit was derhalve de vraag hoe ver die bijzondere verantwoordelijkheid reikt en in welke mate – gegeven de eigen aard van de verhouding dienstplichtige/ overheid – ten behoeve van de dienstplichtige maatregelen en voorzieningen moeten worden getroffen.

Als eerste en zo al niet belangrijkste punt is daarbij overwogen, dat die bijzondere verantwoordelijkheid van de gemeenschap jegens de dienstplichtige in ieder geval met zich brengt, dat de sociale zekerheid voor de dienstplichtige niet minder mag zijn dan voor degenen, op wie de last van de dienstplicht niet wordt gelegd. Daarvan uitgaande werd het juist geoordeeld de regelingen van de geldelijke gevolgen en andere voorzieningen voor de dienstplichtige, die ten tijde van het verlaten van de werkelijke dienst door ziekte arbeidsongeschikt is, niet in dit besluit op te nemen, doch die te doen vaststellen bij wet.

Deze gedachte werd gerealiseerd in de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (Stb. 1972, 313). Een argument temeer voor het treffen van die afzonderlijke – wettelijke – regeling is bovendien het feit dat de wet, waarop het onderhavige besluit berust, in eerste instantie beoogt de positie van de dienstplichtige te regelen tijdens zijn verblijf in werkelijke dienst, terwijl de vorenbedoelde voorzieningen betrekking hebben op een periode, gedurende welke de dienstplichtige niet in staat is in de burgermaatschappij een hem passende werkkring te aanvaarden.

Voorts is gemeend de vraag, hoever de bijzondere verantwoordelijkheid van de gemeenschap jegens de dienstplichtige reikt en in welke mate ten behoeve van de dienstplichtige maatregelen en voorzieningen moeten worden getroffen per onderwerp van de te regelen rechtspositie, te moeten

beantwoorden aan de hand van de rechtspositie van de militaire ambtenaren en, voor zover de eigen aard van de verhouding dienstplichtige/overheid zich hiertegen niet verzet, de noodzakelijk geachte maatregelen en voorzieningen zoveel mogelijk daarmee in overeenstemming te moeten brengen. Daarbij is overwogen dat de dienstplichtige zijn werkzaamheden binnen de krijgsmacht schouder aan schouder verricht met vrijwillig dienende militairen onder gemeenschappelijke arbeidsomstandigheden. Gedacht is hierbij o.a. aan de maatregelen en voorzieningen in het kader van de gezondheidszorg.

Met betrekking tot de opzet van het onderwerpelijk besluit is er de voorkeur aan gegeven de grondslagen van de rechtspositie alsmede de belangrijkste bepalingen en voorwaarden ten aanzien van de afzonderlijke onderwerpen van de rechtspositie in dit besluit te verankeren, daarbij de uitwerking van die bepalingen en voorwaarden – voor zover nodig – ter regeling opdragend aan de lagere wetgever. Daardoor wordt een zodanige opzet en indeling verkregen, dat degenen op wie dit besluit van toepassing zal zijn, zich een overzicht van en een inzicht in het complex van rechtspositievoorschriften eigen kunnen maken. Bovendien wordt hierdoor de mogelijkheid geschapen de uitvoerende regelen, die veelal tot in detailpunten afdalen, op korte termijn aan de zich wijzigende omstandigheden aan te passen.

Bij de hierna per hoofdstuk volgende artikelsgewijze toelichting is, om redenen van doelmatigheid, afgezien van het geven van een toelichting op artikelen, welke hetzij min of meer letterlijk uit bestaande rechtspositiereglementen zijn overgenomen, waarin zij weliswaar niet voor dienstplichtigen gelden maar wel op analoge wijze reeds thans ten aanzien van dienstplichtigen worden toegepast, hetzij inhoudelijk niet of slechts op enkele punten van ondergeschikt belang afwijken van gelijksoortige bestaande regelingen, hetzij binnen de gegeven context geen nadere toelichting behoeven omdat zij voor zichzelf spreken.

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Betekenis van uitdrukkingen

Het reglement is bedoeld te gelden voor tot de krijgsmacht behorende militairen op wie de Wet rechtstoestand dienstplichtigen (Stb. 1971, 231) van toepassing is. Het betreft hier derhalve de dienstplichtigen in de zin van de Dienstplichtwet (Stb. 1948, I 284), met uitzondering evenwel van degenen op wie de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519) van toepassing is. Tot laatstbedoelde militairen behoren de uit de dienstplicht voortgekomen reservisten – zijnde de militairen die tot het reserve-personeel behoren uitsluitend krachtens artikel 41, derde of vierde lid – van de Dienstplichtwet dan wel mede krachtens aanstelling als reserve-officier – die krachtens het tweede lid van artikel 1 der Militaire Ambtenarenwet 1931 voor de toepassing van die wet onder het begrip «militair ambtenaar» worden medebegrepen.

Ten aanzien van de in het eerste lid onder b eveneens genoemde vrijwilliger op de voet van een gewoon dienstplichtige kan worden opgemerkt dat deze, als gevolg van een wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 bij de inwerkingtreding van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen, niet langer de status van militair ambtenaar bezit en ingevolge laatstgenoemde wet voor de toepassing daarvan als dienstplichtige wordt aangemerkt.

Met betrekking tot de in het eerste lid onder f opgenomen begripsbepaling «tijd van oorlog» – welke overigens dezelfde materiële inhoud heeft als de thans in het RRMZ, alsook in de huidige Wet BOB en Wet RP opgenomen begripsbepaling – wordt opgemerkt, dat het nog steeds bestaande Koninklijk

besluit van 10 april 1939 (Stb. 81), volgens hetwelk nog steeds «oorlogsgevaar» bestaat in de zin waarin dit begrip in 's lands wetten voorkomt, niet zal worden gehanteerd om thans «tijd van oorlog» in de zin van onderhavig besluit aan te nemen. Voornoemd Koninklijk besluit zal naar verwachting in de loop van dit jaar (1981) worden ingetrokken.

Artikel 2

Afwijking van dit besluit

Bij elke regelgeving bestaat er een spanningsveld tussen enerzijds de behoefte om de vast te leggen rechten en verplichtingen van de justitiabelen en bevoegdheden van het bestuur uit oogpunt van rechtszekerheid zo stringent mogelijk te formuleren, en anderzijds de behoefte van het bestuur om over de benodigde beleidsvrijheid te beschikken, met name ook met het oog op andere dan normaliter geldende omstandigheden.

In het algemeen wordt als tussenweg tussen beide genoemde behoeftes gekozen voor een redelijk stringente vastlegging van rechten, verplichtingen en bevoegdheden, met een clausule dat in andere dan normale omstandigheden het bestuur verdergaande bevoegdheden en/of grotere beleidsvrijheid verkrijgt. Voor de vaststelling van de aanwezigheid van deze andere dan normale omstandigheden is in de regel een formeel besluit vereist.

De hierboven geschetste situatie doet zich ook voor bij de vastlegging van de rechtspositie van dienstplichtigen in onderhavig basisrechtspositiereglement, en vormt de bestaansreden van het eerste lid van artikel 2. Dit lid legt de bevoegdheid vast van de ondergetekende om in geval van oorlog (een feitelijke dan wel formeel bij Koninklijk besluit afgekondigde rechtstoestand), oorlogsgevaar (een bij Koninklijk besluit formeel af te kondigen buitengewone rechtstoestand) en in andere buitengewone omstandigheden gedurende welke dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst zijn (waarvoor machtiging bij Koninklijk besluit is vereist), tijdelijk af te (doen) wijken van de in onderhavig besluit opgenomen bepalingen. Het bij de uitoefening van deze bijzondere bevoegdheid in acht te nemen criterium is ontleend aan de taakstelling van de krijgsmacht, en spreekt voor zich.

De ondergetekende hecht er aan nog het volgende op te merken. De krijgsmacht dient, gelet op haar taakstelling, veelal in een eerder stadium dan door een formeel afgekondigde buitengewone rechtstoestand wordt aangegeven een aanvang te maken met de opvoering van de operationele gereedheid en inzetbaarheid, wil het mogelijk zijn in een eenmaal afgekondigde buitengewone rechtstoestand de operationele taak optimaal uit te voeren. Dit impliceert dat in een voorfase op de in artikel 2, eerste lid, bedoelde buitengewone rechtstoestanden, al maatregelen zullen moeten worden genomen die de bereikbaarheid, aanwezigheid en inzetbaarheid van het personeel optimaal garanderen. Deze voorfase zou de ondergetekende, ter onderscheiding van enerzijds de normaliter bestaande (vrede-) situatie en anderzijds de hiervoor genoemde buitengewone rechtstoestanden, willen aanduiden met «oplopende spanning». In tijd van oplopende spanning is hantering van de in artikel 2, eerste lid, opgenomen bevoegdheid uiteraard niet mogelijk.

Toch zal de mogelijkheid moeten bestaan om maatregelen als hiervoor genoemd te treffen. Om die reden dient de ondergetekende te beschikken over enige specifieke bevoegdheden voor de genoemde tijd van oplopende spanning. In onderhavig besluit is dan ook een aantal bepalingen opgenomen, dat de bereikbaarheid, aanwezigheid en inzetbaarheid van het personeel in tijd van oplopende spanningen moet veilig stellen. De ondergetekende wijst in dit verband op artikel 23, vijftiende lid (de bevoegdheid om normaliter geldende termijnen in de sfeer van de werk- en rusttijden te overschrijden). Voor deze bevoegdheid geldt dat hij uitsluitend kan worden uitgeoefend in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van

Ministers. Daarnaast zal de afwegingsfactor «dienstbelang» welke met name in de sfeer van de werk- en rusttijden en het verlof een rol speelt, in tijd van oplopende spanning een meer pregnante inhoud krijgen. Voor alle duidelijkheid zij er op gewezen, dat het begrip «oplopende spanning» zoals in deze uiteenzetting gebruikt, geen eenduidige inhoud heeft. Bedoeld wordt vooral die situatie, waarin de krijgsmacht vanwege internationale ontwikkelingen voorbereidende maatregelen moet nemen ter verhoging van de operationele gereedheid en inzetbaarheid van eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten.

De in het tweede lid opgenomen bevoegdheid om in de daar omschreven gevallen afwijkende regelen te stellen houdt verband met de omstandigheid dat het regelmatig voorkomt, dat dienstplichtigen worden ingedeeld bij bondgenootschappelijke strijdkrachten of worden tewerkgesteld in internationaal verband. In die situaties is het niet altijd mogelijk de rechtspositie van dit personeel volledig dezelfde te doen zijn als die welke geldt voor de uitsluitend in nationaal verband werkzame dienstplichtigen, waarbij met name gedacht kan worden aan de reglementering van werk- en rusttijden en aan de verlofregeling.

Hetzelfde geldt voor de dienstplichtigen die verkeren in de in het tweede lid onder c genoemde situatie, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan dienstplichtigen die ten behoeve van de krijgsmacht werkzaam zijn bij toeleveringsbedrijven van militair materieel of bij civiele onderhoudsbedrijven. Het in het tweede lid onder c genoemde begrip «Departement van Defensie» dient te worden opgevat als het geheel van de diensten, inrichtingen, eenheden, staven e.d. welke onder het gezag van de ondergetekende ressorteren. De bevoegdheid tot afwijken geldt echter niet met betrekking tot die aangelegenheden die behoren tot de essentialia van de rechtspositie van de dienstplichtige en die in het tweede lid expliciet worden aangeduid.

HOOFDSTUK 2. OPLEIDING

Artikel 4

Opleiding tot het verkrijgen van de vereiste bekwaamheden

In het tweede lid is vastgesteld de bevoegdheid tot het aanwijzen van dienstplichtigen, ook zonder hun instemming, voor het volgen van opleidingen, die van belang zijn voor de dienst.

Artikel 5

Verplichtingen verbonden aan aanwijzing op verzoek voor het volgen van een opleiding

Door de nog immer voortschrijdende mechanisatie, automatisering, technische en technologische vernieuwingen, zowel op het gebied van wapensystemen en doctrines als op het gebied van de personeelstechnische en economische bedrijfsvoering, is de opleidingsbehoefte binnen de krijgsmacht zeer groot. Willen de in dit kader gegeven opleidingen – welke ook buiten de opleidingsinrichtingen van de krijgsmacht plaatsvinden – hun rendement opbrengen, dan zal het nodig zijn dat de deelnemers aan die opleidingen, indien de aanwijzing van hen op basis van vrijwilligheid plaatsvindt, na beëindiging van de opleidingen gedurende bepaalde, van de duur van de opleidingen afhankelijke, tijdvakken werkelijke dienst verrichten.

Op die grond zal in principe slechts vrijwillig dienend personeel voor die opleidingen in aanmerking kunnen worden gebracht. Nu kan zich de situatie voordoen dat een dienstplichtige, de waarden van een dergelijke opleiding onderkennend voor een mogelijke carrière in de burgermaatschap-

pij, eveneens voor zo'n opleiding in aanmerking wenst te komen. Daartegen behoeft geen bezwaar te bestaan, mits hij zich bereid verklaart zijn verworven kennis gedurende een bepaalde tijd na de opleidingsperiode ten dienste van de krijgsmacht te stellen.

Artikel 6

Ontheffing van een opleiding

Werd in artikel 4 de tot dusver stilzwijgend aangenomen bevoegdheid tot het aanwijzen van dienstplichtigen voor een opleiding uitdrukkelijk vastgelegd, in dit artikel wordt het supplement daarvan, nl. de bevoegdheid om dienstplichtigen van een opleiding te ontheffen, tot uitdrukking gebracht. Een van de redenen die tot ontheffing in het belang van de dienst kunnen leiden, is de constatering dat de dienstplichtige, alhoewel hij voldoet aan de bij die opleiding gestelde eisen, blijk geeft ongeschikt te zijn voor het bekleden van de rang dan wel voor het vervullen van de functie waarvoor hij wordt opgeleid.

HOOFDSTUK 3. BEVORDERING

Algemeen

Hoewel de reden van het verblijf in werkelijke dienst van de dienstplichtige een geheel andere is dan die geldende voor de vrijwillig dienende militair, die bij zijn indiensttreding de mogelijkheden en kansen om carrière te maken bij zijn overwegingen zal betrekken, is niettemin gemeend ook voor de dienstplichtige enige wettelijke waarborgen ter zake van bevordering te moeten scheppen. Daarbij is overwogen dat het een eis van rechtszekerheid is, dat de dienstplichtige, die al dan niet met zijn instemming in opleiding is genomen voor een bepaalde rang of klasse, ook tot deze rang of klasse wordt bevorderd, indien hij die opleiding met succes heeft voltooid en aan de verdere daarvoor gestelde eisen voldoet. Dit klemmt temeer daar aan de opleiding tot een bepaalde rang voor de dienstplichtige een langer verblijf in werkelijke dienst kan zijn verbonden.

Artikel 8

Bevoegdheid tot bevorderen

Met het oog op het karakter van bepaalde bevorderingen – met name van die welke tijdens de opleiding als afsluiting van een bepaald gedeelte daarvan plaatsvinden – en de aantallen te bevorderen dienstplichtigen, bestaat er uit doelmatigheidsoverwegingen behoefte aan de mogelijkheid tot delegatie van de in het eerste lid neergelegde bevoegdheid. Het tweede lid voorziet hierin.

Artikel 10

Bevordering tijdens of na het voltooien van een opleiding

Het tweede lid van dit artikel waarborgt de bevordering van de dienstplichtige tot een bepaalde rang of klasse indien hij aan de voor die rang of klasse gestelde eisen heeft voldaan.

Artikel 12

Stilstand in bevordering

In dit artikel worden omstandigheden genoemd die, indien zij zich ten aanzien van een voor bevordering in aanmerking komende dienstplichtige voordoen, een beletsel vormen voor bevordering. De ratio van de stilstand in bevordering is het feit dat een bevordering in de hier geschetste situaties geen functie vervult en niet kan worden geëffectueerd. Om die reden wordt het juist geoordeeld een in die periode te nemen beslissing over bevordering uit te stellen totdat de betreffende dienstplichtige binnen de militaire organisatie is teruggekeerd.

Artikel 13

Bevordering na stilstand in bevordering

Indien een dienstplichtige niet is bevorderd uitsluitend op grond van één der in het vorige artikel genoemde omstandigheden, behoort hij hiervan geen nadeel te ondervinden. De in dit artikel opgenomen bepalingen beogen optimaal recht te doen aan het gerechtvaardigde belang van de betrokkene en aan het dienstbelang.

Artikel 15

Tijdelijke bevordering

In een grote organisatie als de krijgsmacht kunnen zich situaties voordoen, waarin een dienstplichtige moet worden geplaatst in een functie van een aanmerkelijk hoger niveau dan dat verbonden aan de functie die hij in dat stadium van zijn verblijf in werkelijke dienst normaliter vervult. In een dergelijke situatie kunnen de omstandigheden het noodzakelijk doen zijn dat de dienstplichtige voor de duur van de plaatsing in die functie een hogere rang bekleedt.

Het vijfde lid creëert een fictie waaraan nabestaanden van een overleden dienstplichtige op emotionele gronden zeer hechten. De voorgestelde bepaling heeft geen consequenties voor de hoogte van pensioenaanspraken e.d.

Artikel 17

Verlening van titulaire rangen aan dienstplichtigen van de landmacht en luchtmacht

Aangezien in de praktijk in het kader van een aantal opleidingen behoefte blijkt te bestaan aan het titulair verlenen van een rang aan dienstplichtigen, is een basisbepaling ter zake in het onderhavige reglement onontbeerlijk.

HOOFDSTUK 4. TERUGSTELLING BIJ ADMINISTRATIEVE MAATREGEL

Algemeen

De omstandigheid kan zich voordoen, dat een dienstplichtige – anders dan om medische redenen – ongeschikt blijkt te zijn om in de door hem beklede rang of klasse te dienen, terwijl tevens de mogelijkheid ontbreekt hem te belasten met een andere functie waaraan dezelfde rang of klasse is verbonden, waarvoor hij wel geschikt wordt geacht. In zo'n situatie moet het mogelijk zijn betrokkene terug te stellen. Eveneens komt het voor dat een dienstplichtige tot een bepaalde opleiding wil worden toegelaten, doch

dat de op dat moment door hem beklede rang of klasse daartoe een beletsel vormt. Door in een zodanig geval terugstelling in rang of klasse toe te passen kan aan een bepaald verlangen van de dienstplichtige worden voldaan. Een verzoek van een dienstplichtige tot terugstelling in rang of klasse ten einde daardoor te bewerkstelligen dat hij eerder met groot verlof zal moeten worden gezonden, zal niet worden ingewilligd.

Terugstelling kan voorts noodzakelijk zijn indien een dienstplichtige wordt ontheven van een opleiding en hij tijdens die opleiding is bevorderd tot een rang als afsluiting van een bepaald gedeelte van de opleiding.

HOOFDSTUK 5. WERK- EN RUSTTIJDEN

Algemeen

Bij het ontwerpen van een regeling van de werk- en rusttijden voor militairen heeft de gedachte voorgestaan dat iedere grond moet worden ontnomen aan de verouderde opvatting, dat het verrichten van dienst gedurende 24 uur per etmaal door de dienstplichtige als normaal wordt beschouwd en dat de bewegingsvrijheid – dit is het gaan en staan buiten de werktijden – niet een onderwerp van rechtspositie zou zijn, maar een gunst over het verlenen waarvan commandanten naar eigen inzicht kunnen beslissen. In de in dit hoofdstuk vervatte basisregeling zijn daartoe ten behoeve van de dienstplichtige waarborgen opgenomen, die bij de uitwerking en toepassing in de praktijk in acht moeten worden genomen.

Overigens merkt de ondergetekende op, dat de inhoud van dit hoofdstuk – in verband met het principiële karakter van deze materie welke een spoedige regeling vereiste, en gezien het feit dat de inwerkingtreding van dit reglement niet op zeer korte termijn verwachtbaar was – reeds was opgenomen in de «Regeling werk- en rusttijden militairen», welke regeling begin 1976 middels een ministeriële beschikking in werking is getreden. De in deze regeling aangebrachte wijzigingen – in werking getreden op 1 januari 1981 – zijn ook in onderhavig hoofdstuk geïncorporeerd. Voornoemde regeling wordt, voor zover het de regeling van de werk- en rusttijden van de dienstplichtigen betreft, bij de inwerkingtreding van dit reglement buiten werking gesteld.

Uitgangspunt van de regeling van de werk- en rusttijden van de dienstplichtigen is dat de dienstplichtige zijn werkzaamheden en/of diensten als regel verricht gedurende vastgestelde werktijden, dat deze werktijden niet overmatig mogen zijn en dat zij, waar mogelijk, door behoorlijke rusttijden moeten worden onderbroken. Bovendien wordt onderkend dat de dienstplichtige die meer dan normale werkzaamheden en/of diensten of werkzaamheden en/of diensten buiten de vastgestelde werktijden heeft moeten verrichten, aanspraak kan doen gelden op een billijke rusttijd zodra de gelegenheid zich voordoet.

Artikel 22

Betekenis van uitdrukkingen

De in het eerste lid onder b en c opgenomen omschrijvingen brengen – in relatie met artikel 23, eerste lid – tot uitdrukking dat hetgeen aan een dienstplichtige binnen de werktijd kan worden opgedragen moet zijn te brengen onder het begrip «diensten» of onder het begrip «werkzaamheden». Wellicht ten overvloede zij vermeld dat het bij de definiëring gehanteerde begrip «activiteiten» zowel de actieve als de meer passieve werkzaamheden en/of diensten omvat.

In het eerste lid, onder d en e, is onderscheid gemaakt tussen de begrippen «arbeidsduur» en «werktijd». De noodzaak hiertoe is ontstaan ten gevolge van de in het vijfde lid van artikel 23 geboden mogelijkheid slechts een gedeelte van de werktijd tot de arbeidsduur te rekenen.

In het eerste lid, onder g, is tot uitdrukking gebracht dat voor de diverse soorten werkzaamheden en/of diensten afzonderlijke roosters kunnen worden vastgesteld. De reden hiervan is dat in de praktijk de roosters van de werkzaamheden en de roosters van de diensten soms door verschillende functionarissen worden vastgesteld. Voor de vaststelling van de totale arbeidsduur geldt uiteraard de som van de diverse roostertijden.

Artikel 23

Algemene bepalingen

Uit het eerste lid blijkt dat het «werkpakket» van de dienstplichtige slechts kan bestaan uit het verrichten van werkzaamheden en/of diensten, welke begrippen zijn omschreven in artikel 22, eerste lid, onder b en c.

Het tweede lid behelst de om praktische redenen onmisbare delegatie van de bevoegdheid tot vaststelling van roosters. Deze bevoegdheid wordt geclausuleerd door de in de volgende leden neergelegde elementaire regels, welke bij de vaststelling van de werk- en rusttijden in acht worden genomen. Voor bijzondere groepen van personeel, bijv. chauffeurs, kan het wenselijk zijn die bevoegdheid nader te bepalen, door nadere voorschriften te geven voor de toepassing van de hoofdregels.

Veelal kan het voorkomen dat werkzaamheden en/of diensten bestaan uit een actief en een passief gedeelte. Als voorbeeld dienen de werkzaamheden van een telefonist, die in een telefooncentrale zijn werkzaamheden moet verrichten, zich ter plaatse te ruste kan begeven, maar ook dan ieder moment tot actie kan worden geroepen. Het passieve gedeelte wordt bij de vaststelling van de arbeidsduur om voor de hand liggende redenen niet op dezelfde wijze gewaardeerd als het actieve gedeelte. In het vijfde lid is tot uitdrukking gebracht dat door de ondergetekende in nadere regelen zal worden bepaald welke werkzaamheden en/of diensten dit zijn en in hoeverre zij tot de arbeidsduur dienen te worden gerekend. Uiteraard zullen deze nadere regelen tot stand worden gebracht in nauw overleg met de bevelhebbers van de onderscheidenlijke krijgsmacht delen.

In het zesde lid is, met het oog op continu- en ploegendiensten, de noodzakelijke ruimte gelaten om te kunnen afwijken van het derde en het vierde lid. Aldus kan, afhankelijk van en toegesneden op de plaatselijke werksituatie, een zo evenwichtig mogelijk rooster worden opgesteld, waarbij niettemin de hand dient te worden gehouden aan een gemiddelde arbeidsduur van 40 uur per week.

Het behoeft geen toelichting dat dergelijke regelingen in overleg met het betrokken personeel tot stand behoren te komen. Ook om die reden is het gewenst de hiervoor benodigde beleidsruimte open te houden; een stringente omschrijving van de duur van de periode waarvoor het rooster is vastgesteld, is dan ook gewenst noch doelmatig.

In het zevende lid is een limitatieve opsomming gegeven van de gevallen waarin van de maximale arbeidsduur kan worden afgeweken.

In het negende lid is aan de overschrijding van de maximale arbeidsduur een grens gesteld in die zin dat de totale arbeidsduur – na eventueel te zijn herleid op grond van het vijfde lid – niet meer dan 72 uur mag bedragen. Hoewel de Arbeidswet 1919 en de daarop gebaseerde werktijdenbesluiten niet van toepassing zijn op de dienstplichtige, is, ten einde te komen tot een algemeen aanvaard criterium, bedoeld maximum ontleend aan die wet.

Deze gedachte volgend is voor jeugdige dienstplichtigen een lager maximum vastgesteld, t.w. 66 werkuren per kalenderweek. Van deze maxima kan uitsluitend ingeval van meerdaagse oefeningen en bijzondere werkzaamheden worden afgeweken. Het karakter van een oefensituatie, zijnde een zo goed mogelijke nabootsing van de situatie, zoals die zich in oorlogstijd zal voordoen, verdraagt zich niet met gereglementeerde werk- en rusttijden, temeer niet waar oefeningen mede ten doel hebben de betrokken dienstplichtigen vertrouwd te maken met langdurige dienstver-

vulling. Ook het verrichten van bijzondere werkzaamheden zoals bijv. dijkbewaking, bijstand bij gijzelingsakties e.d. verdraagt zich moeilijk met gereguleerde werk- en rusttijden. Ten einde de hierbedoelde overschrijding niet geheel ongelimiteerd te laten voortduren is een maximale duur van 14 dagen in een kalendermaand ingevoerd.

Het vereiste evenwicht tussen werktijd en rusttijd is neergelegd in de leden 10 t/m 14, waarbij tevens rekening is gehouden met hetgeen hiervoor is gesteld m.b.t. oefeningen en bijzondere werkzaamheden.

Het vijftiende lid van onderhavig artikel, ingevolge hetwelk de ondergetekende onder omstandigheden de bevoegdheid heeft – uit te oefenen in overeenstemming met de Raad van Ministers – om van een aantal termijnen in de werk- en rusttijdensfeer af te (doen) wijken, is noodzakelijk met het oog op tijden van oplopende spanning. Ter zake moge worden verwezen naar het in de toelichting bij artikel 2, eerste lid gestelde. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in kritieke situaties hantering van de in de onderhavige bepaling opgenomen bevoegdheid kan plaatsvinden onder goedkeuring achteraf van de Raad van Ministers.

Artikel 24

Werk- en rusttijden op bepaalde dagen

De in onderhavig artikel opgenomen bepalingen waarborgen de aanspraak van de dienstplichtige op vrije tijd op zaterdag, zondag, feest- en gedenkdagen. In de leden 4 en 5 is uitdrukking gegeven aan het streven de bewegingsvrijheid van de dienstplichtige zo weinig mogelijk te beperken op als regel vrije dagen, indien deze voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van enige duur. Onder verlof dient te worden verstaan vakantieverlof, in- en ontschepingsverlof, buitengewoon verlof, alsmede vrije tijd die wordt verleend op grond van de compensatieregeling als uitvloeisel van artikel 26.

Ten slotte zij nog vermeld dat het uit een oogpunt van regelgeving geen aanbeveling verdient in dit besluit – zo al mogelijk – een volledige opsomming te geven van alle in Nederland bestaande kerkelijke gezindten en de daarvoor geldende feest- en gedenkdagen. Voor zover mogelijk en nodig wordt daaraan op andere wijze bekendheid gegeven.

Artikel 25

Beperking van de bewegingsvrijheid

De bewegingsvrijheid van dienstplichtigen, een onderwerp dat in het dagelijkse leven van de dienstplichtigen een belangrijke plaats inneemt en in tal van uitvoeringsvoorschriften als een bijzondere vorm van verlof onderwerp van regeling is, heeft tot dusver bij het vastleggen van de rechtspositie van althans de militaire ambtenaar geen regeling gevonden in het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht of het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en der Koninklijke Luchtmacht.

Bij de regeling van de werk- en rusttijden in dit hoofdstuk is het uitgangspunt geweest te komen tot de vaststelling van tijden, gedurende welke de militair werkzaamheden en/of diensten moet verrichten. In die gedachten-gang is er geen plaats meer voor het begrip «bewegingsvrijheid» in de zin van een bijzondere vorm van verlof, omdat het buiten de vastgestelde werktijden resterend gedeelte van een dag alsook het weekeinde in beginsel als vrije tijd zal gelden.

De taakstelling van de krijgsmacht maakt het echter noodzakelijk, dat in bepaalde situaties ook tijdens de vrije tijd onmiddellijk of op zeer korte termijn een beroep op de diensten van de dienstplichtige moet kunnen worden gedaan. Met name wordt hierbij gedacht aan de situatie, dat indien

om redenen van dienst-, dan wel algemeen belang paraatheid noodzakelijk is, de militair zich gedurende de periode waarin hij geen werkzaamheden en/of diensten verricht niet buiten de kazerne begeeft, niet buiten de garnizoensplaats begeeft, op van te voren vastgestelde tijdstippen contact opneemt met het onderdeel, waarbij hij is geplaatst, of in zijn woning beschikbaar houdt om werkzaamheden en/of diensten te verrichten. Onderhavig artikel strekt ertoe zodanige verplichting de militair te kunnen opleggen.

Artikel 26

Vergoeding voor extra beslaglegging

In dit artikel is het compensatiebeginsel opgenomen. Het definitief vaststellen van aanspraken ter zake van extra beslaglegging is echter mede afhankelijk van een – in interdepartementaal overleg – uit te voeren vergelijkende studie van de bezoldigingsstructuur voor het militaire personeel en die, welke voor de burgerlijke rijksambtenaren wordt nagestreefd. Tot het tijdstip, waarop deze omvangrijke studie – waarvan het onderzoek reeds is begonnen – is afgerond, zal de thans van kracht zijnde compensatieregeling als uitvoeringsregeling van dit artikel dienen. De in afwachting van de inwerkingtreding van dit reglement voorlopig in de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 opgenomen basisbepalingen ter zake, zullen bij de inwerkingtreding van onderhavig reglement en het Algemeen militaire ambtenarenreglement, waarin eenzelfde artikel als het onderhavige is opgenomen, worden ingetrokken.

Artikel 27

Toepasselijkheid verlofbepalingen

Alhoewel – zoals onder het deel «Algemeen» van dit hoofdstuk in de toelichting reeds werd gesteld – de opvatting dat de militair 24 uur per dag dienst verricht als verouderd moet worden beschouwd, bestaat er, gezien de taak van de krijgsmacht, toch de behoefte om althans enige bevoegdheden ten aanzien van de bereikbaarheid van dienstplichtigen in hun vrije tijd te behouden. Dit betreft met name de kennisneming van het verlofadres, de mogelijkheid om reizen naar of door bepaalde gebieden niet toe te staan, en de mogelijkheid om in bijzondere omstandigheden (waarbij te denken ware aan plotseling verhoogde internationale spanning) de militair te verbieden zijn land van plaatsing te verlaten. Deze bevoegdheden behoren niet beperkt te blijven tot de tijd, waarin de militair verlof geniet, doch dienen zich uit te strekken tot elk moment, waarop de militair niet bij zijn eenheid aanwezig is.

In het tweede lid is door het van overeenkomstige toepassing verklaren van een aantal artikelen uit het hoofdstuk Verlof gewaarborgd, dat de belangen van de dienst veilig worden gesteld, indien bijzondere omstandigheden vorderen, dat «compensatieverlof» niet wordt verleend of verleend «compensatieverlof» wordt ingetrokken en dat de belangen van de dienstplichtige in die situatie en in de gevallen, waarin samenloop van «compensatieverlof» en buitengewoon verlof optreedt, eveneens worden veilig gesteld.

HOOFDSTUK 6. VERLOF

Algemeen

De in dit hoofdstuk onderscheiden soorten van verlof kunnen – naar de doelstelling, die daaraan ten grondslag ligt – in drieën worden verdeeld.

Het vakantieverlof heeft ten doel de werkende mens in de gelegenheid te stellen zich gedurende een zekere aaneengesloten periode van rust te herstellen van de geestelijke en lichamelijke inspanningen, verbonden aan de arbeid. Dit komt zowel het belang van het bedrijf als het persoonlijk welzijn van degene in dienst van dat bedrijf ten goede. Deze dubbele ratio komt tot uitdrukking in de artikelen die handelen over het verlenen van dit verlof. Tegenover het vakantieverlof als een in het belang van de dienstplichtige en in het belang van de dienst noodzakelijke dienstonderbreking staat het inschepings- en onschepingsverlof, alsmede het buitengewoon verlof, waarbij nagenoeg uitsluitend sprake is van een bevoegdheid om de dienst te verzuimen om redenen, welke voor het overgrote deel geheel buiten de belangen van de dienst zijn gelegen. Het betreft hier voornamelijk gevallen waarin dienstverzuim gerechtvaardigd is op gronden, ontleend aan het individuele of familieleven, het maatschappelijk of geestelijk leven van de dienstplichtige, voor zover het althans redelijk wordt geacht dat dienstverzuim toe te staan.

Het extra verlof ten slotte heeft ten doel de waardering van de overheid aan een dienstplichtige tot uitdrukking te brengen voor een door hem geleverde bijzondere prestatie.

Artikel 34

Verlof buiten het land van plaatsing

In de toelichting bij artikel 27 werd vermeld dat er – gezien de taak van de krijgsmacht – behoefte bestaat om over enige bevoegdheden te beschikken ten aanzien van de bereikbaarheid van dienstplichtigen gedurende hun afwezigheid bij het onderdeel wegens verlof of anderszins. Dit artikel voorziet in deze behoefte voor zover het betreft het doorbrengen van verlof buiten het land van plaatsing. Omdat het om redenen verband houdende met de veiligheid van de Staat der Nederlanden of zijn bondgenoten ongewenst of zelfs schadelijk kan zijn dat dienstplichtigen hun verlof doorbrengen in bepaalde landen, is in het tweede lid van dit artikel de bevoegdheid opgenomen om een verbod hiertoe te treffen.

Artikel 35

Vergoeding van schade ten gevolge van het niet doorgaan van verlof

Indien verleend verlof wordt ingetrokken om redenen van dienst, is het billijk dat de daaruit rechtstreeks en onvermijdelijk voor de dienstplichtige voortvloeiende geldelijke schade ten laste van het rijk komt. Aan de andere kant mag worden verwacht dat de dienstplichtige in zo'n geval er naar streeft de schade voor het rijk zo gering mogelijk te doen zijn. Met name kan hierbij worden gedacht aan het zo snel mogelijk annuleren van reserveringen in het kader van een voorgenomen vakantiereis.

In het tweede lid van dit artikel is een soortgelijke regeling opgenomen van het – in deze tijd steeds meer voorkomende – geval dat het verlof formeel nog niet is verleend, maar de dienstplichtige reeds bepaalde voorzieningen voor de besteding van zijn vakantieverlof heeft getroffen. In dit lid zijn overigens waarborgen opgenomen om te verzekeren dat alleen in die gevallen waarin dit redelijk is, aanspraak op een gehele of een gedeeltelijke vergoeding van de ontstane schade bestaat.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat bij de zeemacht de directe commandant van de dienstplichtige weliswaar veelal tot het verlenen van verlof bevoegd is, doch hierbij dient te blijven binnen het kader van de door de regionale bevelhebber aangegeven verlofperiode per schip of inrichting der zeemacht. Dit impliceert dat de in het tweede lid bedoelde schriftelijke instemming pas gegeven kan worden nadat de verlofperiodes per schip en inrichting zijn bekendgesteld. Bovendien – en dit geldt ook bij

de landmacht en de luchtmacht – zal een commandant in het algemeen slechts schriftelijk mogen instemmen met een verlofreservering door een dienstplichtige indien ook de daadwerkelijke verlofverlening door deze commandant zal geschieden. Bij een reeds aangekondigde verplaatsing van de dienstplichtige zal deze zich in voorkomend geval dan ook dienen te verstaan met zijn toekomstige commandant.

Paragraaf 2. Vakantieverlof voor dienstplichtigen der zeemacht

In het kader van de paraatheid geldt voor het gehele militair personeel van de zeemacht de regeling dat het vakantieverlof in twee gedeelten wordt verleend, te weten 15 werkdagen in de periode 1 juni tot 15 september en 10 werkdagen in de periode 1 december tot 1 februari. Voor de vlootbemanning komt hier nog bij dat het tijdstip, waarop in die perioden het verlof wordt verleend afhankelijk is van het vaar- en oefenprogramma van de schepen. Dit heeft er toe geleid dat voor alle categorieën militairen der zeemacht aanspraak bestaat op een gelijk aantal vakantieverlofdagen per jaar.

Daar het bij de zeemacht om redenen van organisatorische aard niet mogelijk is voor de dienstplichtigen een uitzondering te maken ten aanzien van het verlenen van vakantieverlof, zijn aan hen ter zake dezelfde aanspraken toegekend als aan de vrijwillig dienende militairen.

Paragraaf 3. Vakantieverlof voor dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht

In deze paragraaf worden de aanspraken op vakantieverlof geregeld voor de dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht. Aanvankelijk bestond geen merkbaar verband tussen de duur van het vakantieverlof waarop de dienstplichtige militair van de landmacht of de luchtmacht tijdens zijn verblijf in werkelijke dienst aanspraak kon maken en het aantal dagen vakantieverlof dat het vrijwillig dienend personeel van die krijgsmachtdelen rechtens toekwam.

Versilde overigens het systeem waarbij de verlofaanspraken voor militaire ambtenaren werden vastgesteld met dat van de ambtenaren in burgeroverheidsdienst, in beide gevallen werd – en wordt nog – eenzelfde aantal dagen minimum-verlof gehanteerd, voor de bepaling waarvan hetgeen omtrent vakantieaanspraken in de verschillende cao's is opgenomen mede van invloed is.

Mede door dit punt van overeenkomst vatte allengs de gedachte post om – gezien ook de op andere gebieden merkbare tendens om verband te leggen tussen de rechtspositie van de beroepsmilitair en de dienstplichtige – het eerder genoemde punt van overeenkomst tot de categorie der dienstplichtigen uit te breiden. Het voorgaande houdt derhalve in dat de dienstplichtige van de landmacht en de luchtmacht hetzelfde basisvakantieverlof heeft als de vrijwillig dienende militair van genoemde krijgsmachtdelen. Ook overigens is voor wat betreft de verschillende nadere voorschriften met betrekking tot de verlening van het vakantieverlof aan dienstplichtigen aansluiting gezocht bij de dienaangaand voor de vrijwillig dienende militairen van de landmacht en de luchtmacht gestelde bepalingen.

Artikel 37

Aanspraak op vakantieverlof over een tijdvak van twaalf maanden

De inhoud van dit artikel komt overeen met hetgeen reeds in de ter zake voor dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht geldende voorschriften is opgenomen.

Artikel 41

Vakantieverlof op verzoek

Overeenkomstig de regeling geldende voor de militaire ambtenaren van de landmacht en de luchtmacht is – mede met het oog op het streven naar, waar mogelijk en billijk, gelijke regels voor enerzijds het vrijwillig dienende personeel en anderzijds de dienstplichtigen – de aaneengesloten op te nemen periode vakantieverlof gesteld op ten minste de helft van het verlof waarop over een tijdvak van twaalf maanden, of een gedeelte daarvan, aanspraak bestaat.

Artikel 45

Afwijkende vakantieverlofbepalingen

In het onderhavige artikel is de bevoegdheid van de ondergetekende vastgelegd tot het stellen van afwijkende bepalingen inzake vakantieverlof ten aanzien van door de ondergetekende aan te wijzen dienstplichtigen. Als voorbeeld kunnen worden genoemd dienstplichtigen die zijn tewerkgesteld bij internationale staven, militaire attachés en soortgelijke functionarissen.

Uitgangspunt van de te stellen afwijkende regelen zal zijn dat de dienstplichtige in elk geval een qua duur overeenkomstige periode vakantie kan genieten als viel hij onder de normale, voor het overige dienstplichtige personeel geldende, regeling.

Paragraaf 4. Inschepings- en ontschepingsverlof, alsmede buitengewoon verlof

De in deze artikelen opgenomen bepalingen zijn nagenoeg gelijklopend aan die welke gelden voor de vrijwillig dienende militairen der krijgsmacht. Alleen in de sfeer van het buitengewoon verlof bestaan er enige verschillen, welke verband houden met het karakter van de verplichte dienst voor dienstplichtigen. Zo zal een dienstplichtige nimmer in aanmerking kunnen komen voor buitengewoon verlof van lange duur zoals dit voor militaire ambtenaren bestaat. Andere verschillen, gelegen in het kortdurende buitengewoon verlof, worden in de toelichting op artikel 49 genoemd.

Artikel 47

Aanspraak op inschepingsverlof

In navolging van de bij de zeemacht reeds bestaande regeling is de termijn van uitzending die bepalend is voor de duur van het inschepingsverlof, ook voor dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht gesteld op negen maanden. Hierbij kan worden opgemerkt dat, in tegenstelling met vroeger, ook bij de landmacht en de luchtmacht thans veelvuldiger uitzendingen naar landen overzee plaats vinden, waarvan de duur varieert van zes maanden tot een jaar. Gelet op het doel waarvoor het inschepingsverlof wordt verleend, is het redelijk de aanspraak op dit verlof, dat op de dag van vertrek niet is genoten, te doen vervallen.

Artikel 48

Aanspraak op ontschepingsverlof

Deze regeling is in materiële zin gelijk aan die voor het vrijwillig dienende personeel.

Aanspraak op buitengewoon verlof

Voor het merendeel komen de gevallen, waarin aan de dienstplichtige buitengewoon verlof wordt verleend, overeen met die welke voor het vrijwillig dienend personeel ter zake zijn opgenomen in het Algemeen militair ambtenarenreglement.

Het streven is er weliswaar op gericht eenheid te brengen in de regelingen voor beide categorieën militairen, doch een aantal typerende verschillen – zoals verlof voor onderzoek beroepskeuze-advies en het afleggen van een examen of tentamen – is blijven bestaan als gevolg van de plaats die de dienstplichtige, zowel voor als na zijn verblijf in werkelijke dienst, in de maatschappij in het algemeen en het arbeidsproces in het bijzonder, inneemt.

Als zodanig worden deze verschillen aanvaardbaar geacht. Als belangrijkste afwijkingen van de huidige voor dienstplichtigen geldende bepalingen kunnen worden genoemd:

1. In de in het eerste lid onder c gebruikte formule zijn met «organen van het georganiseerd overleg militairen», bedoeld de commissies en werkgroepen, ingesteld bij dan wel krachtens het Besluit georganiseerd overleg militairen, alsmede de aan dit georganiseerd overleg gerelateerde organen voor informeel overleg. Onder d is een basisbepaling opgenomen voor het verlenen van buitengewoon verlof voor het verrichten van activiteiten ten behoeve van tot het Centraal georganiseerd overleg militairen toegelaten verenigingen. De mede op deze basisbepaling te stoelen ministeriële uitvoeringsbepaling leidt tot een uniforme regeling voor de drie krijgsmachtdelen;

2. De aanspraak op buitengewoon verlof tot het bijwonen van een huwelijk van bloed- en aanverwanten in de eerste of tweede graad – artikel 49, eerste lid onder i – wordt uitgebreid tot het huwelijk van pleegouders en pleegkinderen, die in de thans geldende regeling betreffende het buitengewoon verlof bij ernstige ziekte en overlijden ook reeds op één lijn zijn gesteld met bloed- en aanverwanten in de eerste graad, alsook tot het huwelijk van pleegbroers en -zusters;

3. In geval van overlijden van een persoon, genoemd in artikel 49, eerste lid onder k, wordt, uitgaande van de gedachte dat in zo'n geval de dienstplichtige vrij van dienst behoort te zijn zolang de begrafenis of de crematie niet heeft plaats gevonden, de aanspraak op buitengewoon verlof niet toegekend voor een in het reglement vastgesteld aantal dagen maar voor de periode van het tijdstip van overlijden tot en met de dag van de begrafenis of de crematie;

4. Op grond van artikel 49, tweede lid, kan onder bepaalde voorwaarden buitengewoon verlof worden verleend voor het behartigen van zaken. Onder dit laatste kan mede worden begrepen het thans bestaande verlof voor het verrichten van oogstwerkzaamheden.

5. De in het derde en vierde lid opgenomen bepalingen inzake het verlenen van buitengewoon verlof voor het – kortheidshalve te noemen – verrichten van politieke nevenwerkzaamheden zijn analoog aan die welke zullen gaan gelden voor de vrijwillig dienende militairen en het burgerlijk rijksoverheidspersoneel.

6. In artikel 49, vijfde lid, is de bepaling opgenomen – een bepaling waaraan in de praktijk behoefte blijkt te bestaan – dat, indien de dienstplichtige niet voornemens is of in de onmogelijkheid verkeert om van een buitengewoon verlof, hem op grond van dit artikel verleend, gebruik te maken voor het doel waarvoor het is bestemd, het verlof niet wordt verleend en een verleend verlof wordt ingetrokken.

Verlofverlening aan dienstplichtigen, werkzaam in continu- of ploegendienst

In dit artikel worden enkele regels genoemd die bepalend zijn voor de verlofverlening aan dienstplichtigen, die werkzaamheden en/of diensten verrichten in continu- of ploegendienst. Essentieel van deze bijzondere regels is dat de dienstplichtige – met inachtneming van de voor hem geldende bijzondere dienstroosters – op dezelfde wijze in de gelegenheid wordt gesteld tot verlofopneming als ware hij niet in continu- of ploegendienst werkzaam. Omdat echter het vervullen van een halve continudienst niet mogelijk is, wordt in het derde lid bepaald dat het vakantieverlof slechts in hele werkdagen – waaronder, gezien het eerste lid, verstaan dient te worden: hele diensten – kan worden opgenomen.

HOOFDSTUK 7. AANSPRAKEN EN VERPLICHTINGEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEIDSZORG**Algemeen**

In dit hoofdstuk worden de aanspraken en verplichtingen van de dienstplichtige met betrekking tot de gezondheidszorg geregeld, zowel ten aanzien van hem als individu als ten aanzien van de collectiviteit van individuen waarvan hij deel uitmaakt, een en ander voor zover die aanspraken en verplichtingen niet reeds zijn verankerd in de Dienstplichtwet en de daarop steunende uitvoeringsvoorschriften, zoals bijvoorbeeld het Dienstplichtbesluit en het Militair Keuringsreglement. Voor het huidige is de regelgeving van de aanspraken van de dienstplichtige in verband met de voor hem bestaande gezondheidszorg vooral gericht op de aanspraken op bezoldiging tijdens ziekte en op de aanspraken op enigerlei vorm van geneeskundige verzorging of vergoeding van of tegemoetkoming in kosten van zodanige verzorging.

De aanspraken op bezoldiging tijdens ziekte zijn, als uitvloeisel van de een aantal jaren geleden genomen beslissing de op het stuk van de inkomsten van de militair – waaronder de dienstplichtige – geldende bepalingen te codificeren, voor de dienstplichtigen van de landmacht en de luchtmacht opgenomen in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969. Voor de dienstplichtigen der zeemacht zullen overeenkomstige bepalingen worden opgenomen in de voor dat krijgsmachtdeel geldende bezoldigingsregelingen.

De aanspraken op enigerlei vorm van geneeskundige verzorging of vergoeding van dan wel tegemoetkoming in de kosten van zodanige verzorging zijn momenteel neergelegd in de circulaires zeemacht 2155 en 2169 onderscheidenlijk in de Regeling geneeskundige verzorging KL (Stb. 1952, 657) en in enkele andere regelingen. Als gevolg van het streven voor diverse, thans in afzonderlijke besluiten neergelegde, voorzieningen de basis te leggen in dit reglement, zijn de basisbepalingen van de diverse regelingen inzake de geneeskundige verzorging thans in dit hoofdstuk opgenomen. Daarnaast kan met betrekking tot de inhoud van het onderhavige hoofdstuk nog het volgende worden opgemerkt.

In de loop der tijd is in de samenleving het besef gegroeid dat geneeskundige verzorging en begeleiding niet beperkt behoort te blijven tot het behandelen van zieke individuen, maar daarenboven zich actief dient te richten op voorkoming van ziekte en onderzoek naar en bestrijding van ziekte-oorzaken. Van oudsher is binnen de krijgsmacht – waar het, in verband met de vereiste inzetbaarheid, essentieel is dat het personeel in optimale conditie verkeert – aan deze aspecten bijzondere aandacht besteed. Mede in verband met het voorgaande geldt voor elke militair, dus

ook de dienstplichtige, dat hij – naast aanspraken op geneeskundige verzorging en begeleiding – ook hiermee verband houdende verplichtingen kent om zowel tijdig als niet nodeloos daarop terug te vallen en om – indien actieve verzorging en begeleiding noodzakelijk is – daar ten volle aan mee te werken.

Voorgaande overwegingen hebben ertoe geleid in het onderhavige hoofdstuk de regeling van de gezondheidszorg ten aanzien van dienstplichtigen in een breder kader te plaatsen dan voor het huidige het geval is.

Artikel 53

Geneeskundige verzorging

Alhoewel van oudsher de binnen de krijgsmacht bestaande militair geneeskundige verzorging en begeleiding meer omvat dan de behandeling van ziekte alleen, hebben de tot heden bestaande regelingen op het gebied van de geneeskundige verzorging – voor zover al toepasselijk op dienstplichtigen – zich beperkt tot de omschrijving van de geneeskundige verstrekkingen en de vergoeding van en/of tegemoetkomingen in kosten ter zake van die verstrekkingen. In het tweede lid van het onderhavige artikel wordt het karakter van de geneeskundige verzorging en begeleiding, zoals die in het voorgaande is beschreven, op duidelijke wijze verwoord.

Voor het overige is de in dit artikel neergelegde regeling inzake de geneeskundige verzorging van de dienstplichtige in hoofdzaak gelijk aan die, welke thans is opgenomen in de circulaire voor de zeemacht 2155 onderscheidenlijk de Regeling geneeskundige verzorging KL en de daarop berustende Beschikking geneeskundige verzorging KL/KLu. Ten aanzien van het in dit artikel meermalen genoemde begrip «geneeskundige hulp» wordt opgemerkt dat dit begrip de heelkundige hulp mede omvat.

Artikel 54

Verplichtingen in geval van ziekte

De aard van het hedendaagse militaire bedrijf en het belang van de inzetbaarheid van de krijgsmacht maken het noodzakelijk aan degenen die daarin werkzaam zijn hoge eisen te stellen inzake lichamelijke en geestelijke geschiktheid. Indien niet tijdig wordt onderkend dat de hierbedoelde geschiktheid van een dienstplichtige te wensen overlaat, kan zulks niet te aanvaarden risico's tot gevolg hebben voor het personeel en het materieel dat aan de zorg van die dienstplichtige is toevertrouwd. De in artikel 58 opgenomen bepalingen, die een periodieke keuring mogelijk maken, zijn er mede op gericht een dergelijke situatie te voorkomen, evenals de in artikel 60 gegeven mogelijkheid tot het doen onderwerpen van de dienstplichtige aan een geneeskundig onderzoek indien op goede gronden wordt verondersteld dat deze dienstplichtige om medische redenen niet naar behoren dienst kan verrichten.

Als sluitstuk van deze bepalingen is in het eerste lid van het onderhavige artikel de verplichting opgenomen voor de dienstplichtige, die wegens ziekte geheel of gedeeltelijk verhinderd is dienst te verrichten, dit te melden aan zijn commandant, die alsdan de dienstplichtige aan een onderzoek door de militair geneeskundige dienst kan doen onderwerpen. Ter zake van dat onderzoek is in het tweede lid aansluiting gezocht bij de ter zake voor militaire ambtenaren bestemde bepalingen.

De dienstplichtige die wegens ziekte verhinderd is naar behoren dienst te verrichten, dient zich voorts onder behandeling te stellen van een arts. Hiermee wordt beoogd de genezing in een zo vroeg mogelijk stadium te doen aanvangen, hetgeen zowel ten voordele van de gezondheid en arbeidsbevrediging van de individuele dienstplichtige strekt als ten voordele van de militaire organisatie.

De dienstplichtige is, indien tijdens vorenbedoelde behandeling blijkt dat een ingreep van heelkundige aard of een andere kunstbewerking – ook op tandheelkundig gebied – gewenst is, niet verplicht zich hieraan te onderwerpen.

Met betrekking tot het tweede lid van het onderhavige artikel wordt nog opgemerkt dat dit tevens de basis zal vormen voor onderzoeken die in het kader van de uitvoering van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1975, 674) moeten worden verricht.

Artikel 55

Diensthervatting na ziekte

Zoals in de toelichting op artikel 54 al werd gesteld, is het zowel voor de dienstplichtige als voor de militaire organisatie van belang dat in geval van ziekte met de behandeling in een zo vroeg mogelijk stadium wordt aangevangen. Daarbij is het tevens van belang dat reeds vroegtijdig de noodzakelijke maatregelen met betrekking tot de revalidatie – indien daarvan sprake is – worden getroffen, dat eventuele oorzaken in de werk- en leefsituatie voor het ontstaan van de ziekte worden opgespoord zodat herhaling kan worden voorkomen en de gezondheid van anderen kan worden beschermd, dat wordt gezien of en in hoeverre – ook in verband met de medicatie – het medisch verantwoord is werkzaamheden en/of diensten te verrichten en dat relevante medische gegevens worden geregistreerd en medische documenten worden verzameld, zulks mede ten behoeve van beoordeling van aanspraken op invaliditeitspensioen, ook wanneer aanvragen hiervoor jaren na het verlaten van de werkelijke dienst worden ingediend.

Deze activiteiten worden bij de verzorging door de militair geneeskundige dienst «automatisch» uitgevoerd. Bij behandeling in de burgersector bestaat niet rechtstreeks de zekerheid dat bovenbedoelde activiteiten worden verricht en bedoelde gegevens worden verzameld, en evenmin dat over die gegevens door de militair geneeskundige dienst kan worden beschikt. Ook daarom is het noodzakelijk dat de dienstplichtige zich – zodra de verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte heeft opgehouden te bestaan – wendt tot de voor hem aangewezen militaire (tand)arts. Deze (tand)arts, die verantwoordelijk is voor de militair geneeskundige verzorging van de betreffende dienstplichtige, kan alsdan beoordelen of de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van betrokkene diensthervatting toelaat en zal ook overigens het nodige, zoals vorenbedoeld, verrichten.

Omdat frequent optredend kortdurend ziekteverzuim als signaal kan worden beschouwd voor een dreigende of bestaande verstoring in het gezondheidsevenwicht, geldt de verplichting om zich – na terugkeer – te wenden tot de militair geneeskundige dienst voor iedere dienstplichtige en ieder ziektegeval, ook het kortdurende.

Artikel 56

Maatregelen ter bescherming van de gezondheid

Met het oog op een juiste vervulling van de taken die aan onderdelen van de krijgsmacht kunnen worden opgedragen, kan het, mede gelet op de omstandigheden, waaronder die taken soms moeten worden volbracht, noodzakelijk zijn dat voor de dienstplichtigen die bij die onderdelen zijn ingedeeld, maatregelen worden getroffen die weliswaar niet raken aan de medische verzorging van de individuele dienstplichtige, maar die betrekking hebben op de inzetbaarheid van het gehele onderdeel. Hieronder vallen onder meer door de ondergetekende vast te stellen aanwijzingen in het kader van de zorg voor persoonlijke hygiëne, groepshygiëne en algemene hygiëne in of bij militaire inrichtingen of eenheden.

Daarnaast dient de mogelijkheid aanwezig te zijn om bevoegdheden op dit stuk toe te kennen aan commandanten van schepen en afzonderlijke troepenonderdelen; met name kunnen in dit verband worden genoemd commandanten van schepen en onderdelen die aan langdurige oefeningen deelnemen of dienst verrichten buiten Nederland of onder bijzondere klimatologische omstandigheden.

Naast de maatregelen ter bescherming van de gezondheid waarbij het medische aspect voorop staat, dienen ook tal van maatregelen in dit kader genomen te worden waarbij het bedrijfsveiligheidsaspect voorop staat.

Artikel 57

Infectieziekten

Dit artikel houdt bepalingen in betreffende het melden en het dienst verrichten in geval de dienstplichtige in contact staat of kort geleden heeft gestaan met een persoon die lijdende is aan een infectieziekte. Bij de redactie van deze bepalingen is aansluiting gezocht bij de ter zake voor militaire ambtenaren bestemde bepalingen.

Artikel 58

Periodiek geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Artikel 59

Incidenteel geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Deze artikelen zijn materieel gelijk aan de voor militaire ambtenaren bestemde bepalingen, opgenomen in het Algemeen militair ambtenaren-reglement. Omdat de dienstplichtige slechts gedurende relatief korte tijd in werkelijke dienst verblijft, zal in het algemeen van een periodiek onderzoek geen sprake zijn. Ten aanzien van die dienstplichtigen echter, die in verband met hun werkzaamheden aan bijzonder gevaar voor hun gezondheid blootstaan, zal op dezelfde wijze periodiek geneeskundig onderzoek plaatsvinden als ten aanzien van hun vrijwillig dienende collega's in dezelfde omstandigheden.

Met betrekking tot het periodiek tandheelkundig onderzoek kan het volgende worden opgemerkt: voorwaarden voor verstrekking van tandheelkundige hulp voor rekening van het rijk zijn ondermeer, dat de dienstplichtige zijn gebit laat saneren (indien dit althans niet reeds voor zijn opkomst in werkelijke dienst is geschied) en dat hij zich nadien onderwerpt aan een periodiek tandheelkundig onderzoek. Voor het incidenteel geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek gelden in hoofdzaak dezelfde overwegingen als welke voor de militaire ambtenaren gelden, i.c. de noodzaak om – alvorens aan de dienstplichtige een bepaalde bestemming wordt verleend – te bezien of hij nog voldoet aan de ter zake gestelde medische geschiktheidseisen.

Het incidenteel geneeskundig onderzoek dat wordt ingesteld alvorens een dienstplichtige de werkelijk dienst verlaat is gericht op het vaststellen en vastleggen van de algemene gezondheidstoestand van betrokkene op dat tijdstip en op het afsluiten van het medisch dossier van betrokkene over zijn verblijf in werkelijke dienst. Voor al de in de onderhavige artikelen genoemde onderzoeken is in artikel 65, ter waarborging van de belangen van de dienstplichtige, in de mogelijkheid tot het aanvragen van een hernieuwd geneeskundig/tandheelkundig onderzoek voorzien.

Artikel 60

Geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek op verzoek van de commandant

Het in dit artikel bedoelde onderzoek, dat gericht is op de vraag of er medische oorzaken aanwezig zijn voor het niet naar behoren verrichten van de dienst door een individuele dienstplichtige, kan worden ingesteld onder meer:

- indien de dienstplichtige veelvuldig wegens ziekte dienst verzuimt;
- indien de dienstplichtige zonder aanwijsbare oorzaken gedurende langere tijd een verminderde arbeidsprestatie levert;
- indien de dienstplichtige aanpassingsstoornissen vertoont in de werksituatie;
- indien de dienstplichtige herhaaldelijk is betrokken bij kleine ongevallen of deze zelf veroorzaakt.

De resultaten van dit onderzoek kunnen mede bepalend zijn voor de vaststelling of voor betrokken dienstplichtige een tewerkstelling elders in de organisatie wenselijk en/of mogelijk is, en voor beantwoording van de vraag of andere maatregelen en/of voorzieningen vanuit preventief of curatief oogpunt noodzakelijk zijn.

Artikel 61

Vrijstelling van werkzaamheden en/of diensten op grond van uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Dit artikel heeft betrekking op de dienstplichtige, die zijn werkzaamheden en/of diensten nog verricht, maar bij keuring om medische redenen in feite hiertoe ongeschikt wordt geoordeeld. Voor zover deze ongeschiktheid zich beperkt tot de opgedragen functie, zal moeten worden nagegaan of betrokkene met een andere functie kan worden belast waarvoor hij wel medisch geschikt wordt geacht.

Moet deze ongeschiktheid echter worden aangemerkt als van meer algemeen karakter, en is zij bovendien van blijvende aard, dan zal zulks moeten leiden tot ongeschiktverklaring voor de dienst in het algemeen en derhalve tot ontslag op grond van artikel 42, eerste lid onder a, van de Dienstplichtwet (zie in dit verband Par. 160 van de Dienstplichtbeschikking). Met betrekking tot het begrip «passende andere werkzaamheden (en/of diensten)» wordt nog opgemerkt dat hiermede geen verband mag worden gelegd met het begrip «passende arbeid» in het kader van de sociale verzekeringswetgeving, maar dat gedacht moet worden aan werkzaamheden (en/of diensten) die zoveel mogelijk in overeenstemming zijn met de inmiddels door de dienstplichtige verkregen rang.

Artikel 62

Kennisgeving geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Artikel 64

Uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Artikel 65

Hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De in deze artikelen neergelegde rechten dienen ertoe de rechtsbescherming van de dienstplichtige te verhogen. Hierbij wordt opgemerkt dat de kennisgeving vooraf van het instellen van een onderzoek bij normaal ziekteverzuim achterwege kan blijven, gezien het feit dat een onderzoek in deze gevallen vanzelfsprekend kan worden geacht.

Artikel 66

Tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden

De in dit artikel neergelegde regeling inzake de tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden van de dienstplichtige is nagenoeg gelijk aan die welke thans is opgenomen in de circulaire voor de zeemacht 2169 onderscheidenlijk in de Regeling geneeskundige verzorging. KL/KLu.

Artikel 67

Verhinderings tot dienstverrichting wegens gebreken

De regeling inzake verhindering tot dienstverrichting wegens gebreken is – waar mogelijk – gelijk aan de ter zake voor militaire ambtenaren bestemde bepalingen.

HOOFDSTUK 8. ANDERE VOORZIENINGEN VAN MATERIËLE AARD

Algemeen

Bij de voorbereiding van het Algemeen militair ambtenarenreglement die in het eerste stadium nagenoeg samenviel met de voorbereiding van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, is bij de beantwoording van de vraag welke financiële aanspraken regeling dienden te vinden in dat reglement en welke in evengenoemde regeling moesten worden opgenomen, als richtsnoer aangehouden dat in dat reglement die op geld waardeerbare aanspraken worden opgenomen, die geen bezoldigingselement bevatten en waarbij het algemeen-rechtspositionele aspect uitgaat boven het strikt financiële. Daarnaast hebben met name in de gevallen, waarin op theoretische gronden zowel opnemings van een aanspraak in het vorenbedoeld reglement als opnemings in genoemde regeling kan worden bepleit, overwegingen van praktische aard de keuze van indeling bepaald. Bij het ontwerpen van het onderhavige reglement hebben beide bovenstaande criteria evenzo als richtsnoer gediend ter beantwoording van de vraag, welke financiële aanspraken in dit reglement dan wel in de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947, het Besluit herziening bezoldiging militairen zeemacht 1954 en de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 een plaats zouden dienen te krijgen.

Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat de in dit hoofdstuk opgenomen financiële voorzieningen uiteraard de aanspraken op militaire inkomsten (waaronder wedde e.o.), zoals die kunnen worden ontleend aan de hiervoren genoemde financiële regelingen en andere daarvoor bestaande voorschriften, onverlet laat.

Artikel 69

Tegemoetkoming inzake geldelijke verplichtingen, aangegaan vóór of in verband met opkomst in werkelijke dienst

De in dit artikel genoemde periodiek terugkerende geldelijke verplichtingen zullen in het algemeen een gevolg moeten zijn van maatregelen die in de privé-sfeer zijn getroffen, wil er van een tegemoetkoming sprake kunnen zijn.

Artikel 70

Huisvesting van rijkswege

Als gevolg van de bijzondere verantwoordelijkheid van de gemeenschap ten opzichte van de verplicht dienende militair is de overheid onder meer gehouden voorzieningen te treffen, ten einde de dienstplichtige na opkomst in werkelijke dienst huisvesting te kunnen verlenen. De financiële positie van de gemiddelde dienstplichtige immers is doorgaans niet van dien aard dat voldoende middelen voorhanden zijn om in eigen huisvesting te voorzien. Bovendien zou, met name in de omgeving van grote inrichtingen, legerplaatsen en vliegbases, de vraag naar huisvestingsmogelijkheden buiten de kazerne het aanbod ruimschoots overtreffen.

Kan de overheid derhalve enerzijds worden gevraagd de dienstplichtige te huisvesten, anderzijds rust op haar de verplichting er voor zorg te dragen dat van de getroffen voorzieningen een zo doelmatig mogelijk gebruik wordt gemaakt. Mede op deze overwegingen – waarnaast de niet minder gewichtige aspecten van operationele en opleidingstechnische aard kunnen worden gesteld – berust de in het derde lid neergelegde verplichting voor de dienstplichtige gebruik te maken van de hem aangewezen gelegenheid tot nachtverblijf.

De vraag of, en zo ja, in welke gevallen en tot welk percentage van de bezoldiging in geval van huisvesting van rijkswege een inhouding op de bezoldiging wordt toegepast, vindt haar beantwoording in artikel 3, tweede lid, van het Besluit herziening bezoldiging militairen zeemacht 1954 en in artikel 70 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969. Voor de in het vierde lid genoemde regelen en voorwaarden, naar welke de dienstplichtige kan worden vrijgesteld van de verplichting gebruik te maken van de gelegenheid tot nachtverblijf, moge worden verwezen naar de ter zake voor elk krijgsmachtdeel geldende bepalingen inzake de inwendige onderscheidenlijk huishoudelijke dienst.

Artikel 71

Voeding van rijkswege

Voor de in dit artikel neergelegde regeling inzake voeding van rijkswege geldt mutatis mutandis hetgeen in de toelichting op het vorige artikel is gesteld.

Artikel 72

Vergoeding ter zake van huisvestings- en/of voedingskosten

Dit artikel vervangt voor wat betreft militairen van landmacht en luchtmacht, evenals artikel 110 van het Algemeen militair ambtenarenreglement, de bepaling van artikel 63, onder g, van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969.

Artikel 73

Vervoer voor rekening van het rijk en tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten

Het Reisbesluit militairen 1978 ziet uitsluitend op de noodzakelijke verplaatsingen voor het verrichten van dienst. Daarnaast is voor de dienstplichtige bovenal van belang het reizen in verband met gezinsbezoek tijdens de weekeinden. De aanspraken van de vrijwillig dienende militair ter zake worden ontleend aan of vinden hun oorsprong in de geldende rechtspositiereglementen, dan wel in het Verplaatsingskostenbesluit 1962.

Waar die besluiten niet van toepassing zijn op de dienstplichtige, is het noodzakelijk op dit punt een regeling in het reglement op te nemen. Deze regeling voorziet eveneens in de vergoeding van de kosten die de dienstplichtige moet maken wegens reizen tussen de plaats waar hij van rijkswege is gehuisvest en de plaats van tewerkstelling in die bijzondere gevallen waarin deze niet dezelfde zijn.

Artikel 75

Tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten van naaste betrekkingen in geval van ziekte of overlijden van de dienstplichtige

Dit artikel beoogt een wettelijke basis te scheppen voor de voor dienstplichtigen van de zeemacht onderscheidenlijk van de land- en luchtmacht reeds bestaande – bij ministeriële beschikkingen vastgestelde – regelingen ter zake, en behoeft naar de mening van de ondergetekende geen verdere toelichting.

Artikel 77

Tegemoetkoming in studie- en opleidingskosten

De tegemoetkoming in de kosten van studie en opleiding wordt verleend als stimulans voor en ter bevordering van de studiezijn. Anders dan de regeling ter zake geldend voor het vrijwillig dienend personeel is ten aanzien van de dienstplichtige dan ook niet de uitdrukkelijke voorwaarde gesteld dat de studie of opleiding overigens in het belang van de dienst behoort te zijn.

De onderhavige bepaling vormt met de artikelen 15 en 115 van het Algemeen militair ambtenarenreglement de nieuwe basisbepalingen voor tegemoetkomingen in studie- en opleidingskosten aan militairen van landmacht en luchtmacht. Deze artikelen omvatten – en zijn ruimer dan – artikel 59 van de RIM, zodat laatstgenoemde bepaling kan vervallen.

Voor dienstplichtigen van de zeemacht is de onderhavige voorgestelde bepaling nieuw, evenals artikel 15 van het Algemeen militair ambtenarenreglement voor de militaire ambtenaren der zeemacht nieuw is, omdat zij tot heden niet voorkomt in enig rechtspositioneel voorschrift.

Artikel 78

Vergoeding ter zake van verlies of beschadiging van persoonlijke eigendommen

Onder de werking van dit artikel kunnen twee situaties onderscheiden worden. De eerste situatie is dat de schade-veroorzakende omstandigheden, verband houdende met de uitoefening van de dienst, dusdanig zijn, dat gesproken kan worden van een onrechtmatige daad, waarvoor de Staat der Nederlanden rechtens aansprakelijk is. De tweede situatie is dat de schade – alhoewel het gevolg zijnde van omstandigheden verband houdende met de uitoefening van de dienst – de Staat der Nederlanden niet kan worden toegerekend. Alhoewel rechtens dan geen schadevergoedingsplicht bestaat, kan er soms aanleiding bestaan op grond van billijkheid een schadevergoeding toe te kennen. De billijkheid kan b.v. gelegen zijn in het feit, dat de (beschadigde of vermiste) goederen nuttig of bevorderlijk zijn voor de uitoefening van de dienst of behoren tot de categorie goederen, die de dienstplichtige normaliter voor persoonlijk gebruik bij zich draagt of beschikbaar heeft, mits zij niet van excessieve waarde zijn. Een schadevergoeding zal niet worden toegekend indien ter zake van de geleden schade aanspraken jegens derden bestaan of geldend hadden kunnen worden gemaakt of indien de schade door een verzekering wordt gedekt.

Bij het bepalen van het bedrag der schadevergoeding kan onder meer rekening worden gehouden met de ouderdom, de gemiddelde levensduur, een eventuele restwaarde, e.d. van het betreffende goed.

Artikel 79

Verstreking in natura en tegemoetkoming in kosten van kleding en andere goederen

Dit artikel vervangt, te zamen met artikel 117 van het Algemeen militair ambtenarenreglement, artikel 73 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en artikel 62 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969.

Artikel 82

Voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid en andere voorzieningen

Dit artikel beoogt de mogelijkheid te openen tot voorzieningen als bedoeld in hoofdstuk 3, paragraaf 4, van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet. Met het tweede lid wordt beoogd een wettelijke basis te leggen voor de reeds jarenlang bestaande bijzondere voorzieningen van sociale aard op het terrein van de zorg voor mindervalide (gewezen) dienstplichtigen die lijden aan een ziekte of gebrek, waarvoor in het kader van de toepassing van de Algemene militaire pensioenwet dienstverband is aangenomen.

Artikel 83

Uitkering bij verlengd verblijf in werkelijke dienst om medische redenen

De in het eerste lid opgenomen voorziening strekt tot het verlenen van een uitkering aan de dienstplichtige die om medische redenen niet tegelijk met de lichtingsploeg waartoe hij behoort met groot verlof huiswaarts wordt gezonden, doch krachtens artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet in werkelijke dienst wordt gehouden. Met deze voorziening wordt voorkomen dat een dienstplichtige als hiervoor bedoeld als gevolg van zijn verlengd verblijf in werkelijke dienst onevenredig financiële schade lijdt. Was hij namelijk niet in werkelijke dienst gehouden, dan zou hij, zijnde arbeidsongeschikt, aanspraak op een ziekengelduitkering ingevolge de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen hebben kunnen doen gelden. Dientengevolge wordt voor de uitkering krachtens dit artikel in beginsel dezelfde berekening gevolgd als voor die ziekengelduitkering. Aangezien gedurende het verlengd verblijf in werkelijke dienst de aanspraak op de militaire inkomsten en de kostwinnersvergoeding onverkort blijft bestaan, wordt krachtens dit artikel uitbetaald het verschil tussen het in het tweede lid genoemde percentage van het loon, begrensd door de bepalingen van het derde lid, en de inkomsten en andere baten uit of in verband met het verblijf in werkelijke dienst, zoals wedde e.o., inkomstenvergoeding en eventuele kostwinnersvergoeding.

Krachtens het vijfde lid wordt de vorenbedoelde uitkering eveneens verleend aan de dienstplichtige die volgens de ter zake bestaande bepalingen reeds vóór het tijdstip van eindiging van zijn verplicht verblijf in werkelijke dienst in aanmerking komt voor klein verlof in afwachting van groot verlof, indien en voor zolang hem dit klein verlof niet wordt verleend om de reden omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet.

Artikel 84

Bijzondere uitkering ter zake van derving van inkomsten uit arbeid

Aan de in dit artikel geregelde uitkering ligt de overweging ten grondslag dat in geval van tijdelijke derving van inkomsten uit arbeid ten gevolge van een ziekte of een gebrek, ontstaan of verergerd in en door de uitoefening van de dienst, het billijk is de gedeerde inkomsten te vergoeden, indien deze niet of slechts ten dele door andere inkomsten worden gecompenseerd.

Dat uitgangspunt leidt er toe dat voor de vaststelling van de hoogte van de uitkering enerzijds moet worden gezien naar de inkomsten uit beroep of bedrijf die de betrokkene zou hebben verkregen, indien de ziekte of het gebrek als vorenbedoeld niet bij hem zou bestaan, en anderzijds naar zijn «resterende inkomsten» c.q. de inkomsten waarop hij aanspraak had kunnen doen gelden.

Het derde lid geeft aan welke inkomsten tot de resterende inkomsten worden gerekend. Dat daartoe tevens inkomsten op grond van een militaire pensioenwet behoren, vindt zijn reden hierin dat de ziekte of het gebrek voorwaarde is voor het kunnen doen gelden van een aanspraak op zodanige inkomsten. Nochtans is gemeend sommige bestanddelen daarvan buiten beschouwing te moeten laten.

Deze uitzondering geschiedt wat de genoemde bijzondere invaliditeitsverhoging betreft op grond van het bijzondere karakter van die verhoging, en wat betreft het bedrag, gelijk aan het invaliditeitspensioen krachtens de Algemene militaire pensioenwet, op grond van de overweging dat ook indien de mate van de invaliditeit daalt tot beneden tien procent, op dat pensioen aanspraak blijft bestaan.

Een verdere reden voor het buiten aanmerking laten van genoemde bestanddelen is gelegen in de omstandigheid dat ook de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (artikel 2, eerste lid onder b, 1e), die eveneens een aanvullend karakter draagt, die bestanddelen buiten beschouwing laat.

De in het vierde lid bedoelde verlenging van de maximale uitkeringstermijn zal doorgaans slechts dan worden toegepast, indien het bij ommekomst van die maximale uitkeringstermijn aannemelijk is dat de betrokken dienstplichtige binnen afzienbare tijd alsnog (opnieuw) in het arbeidsproces zal worden opgenomen.

Artikel 85

Uitkering bij overlijden

Evenals nagelaten betrekkingen van in werkelijke dienst overleden dienstplichtigen ingevolge het in artikel 77 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en artikel 72 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 bepaalde aanspraak kunnen maken op een overlijdensuitkering over een tijdvak van drie maanden ter hoogte van de volledige wedde, wordt een soortgelijke aanspraak voor de nagelaten betrekkingen van de niet in werkelijke dienst verblijvende of de gewezen dienstplichtige die voor wat zijn inkomen betreft nog in relatie stond met de militaire organisatie, thans in het rechtspositiereglement opgenomen.

Krachtens het vierde lid zal op de uitkering die de nagelaten betrekkingen van de in dit artikel bedoelde dienstplichtige na zijn overlijden op grond van dit artikel ontvangen, in mindering worden gebracht elk ander soortgelijk bedrag dat uit hoofde van het verblijf in werkelijke dienst van de overledene in verband met diens overlijden wordt verkregen; hierbij kan worden gedacht aan de uitkering ingevolge artikel 77 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en artikel 72 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, de uitkering ingevolge het Kostwinnersvergoedingsbesluit en, in voorkomend geval, de uitkering ingevolge het Inkomstenvergoedingsbesluit militairen.

HOOFDSTUK 9. ANDERE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

In dit hoofdstuk is een aantal aanspraken en verplichtingen opgenomen, die naar hun aard niet passen in het kader van de onderwerpen die in de voorafgaande hoofdstukken van het reglement regeling hebben gevonden. Dit hoofdstuk strekt tot uitvoering van artikel 2 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen van 1971, krachtens welke bepaling «andere rechten en verplichtingen» bij of krachtens algemene maatregel van bestuur dienen te worden vastgesteld. Bij het artikelsgewijze ontwerpen van het hoofdstuk is, conform de kennelijke opvatting van de wetgever van 1971, als richtlijn aangehouden dat de regeling van de rechten van de dienstplichtige dient vooraf te gaan aan die van de verplichtingen.

Artikel 87

Overlegorganen op onderdeelniveau

In een rechtspositiereglement als het onderhavige mag een regeling van de overlegorganen op onderdeelniveau niet ontbreken. De voor de toekomst gewenste regeling op dit punt vormt evenwel nog onderwerp van studie en overleg. Om die reden is voorshands een globale bepaling ter zake opgenomen. Het ligt in het voornemen, zodra de besluitvorming omtrent de toekomstige regeling van de overlegorganen op onderdeelniveau heeft plaatsgevonden en het noodzakelijk overleg daarover is gevoerd, een meer uitgewerkte regeling in onderhavig artikel op te nemen.

Artikel 88

Beloningen

Naar analogie van de regeling inzake beloningen voor de militaire ambtenaren is ook in het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen een basisbepaling opgenomen, waarin uitdrukkelijk de mogelijkheid om groepen van dienstplichtigen als zodanig voor een beloning in aanmerking te brengen, is opgenomen.

Artikel 90

Beoordelingen

Naar analogie van de regeling inzake beoordelingen voor de militaire ambtenaren is ook in het onderhavige reglement een aantal basisbepalingen opgenomen, dat enerzijds ziet op de mogelijkheid de dienstplichtige in werkelijke dienst te beoordelen, anderzijds het beoordelen met bepaalde waarborgen omringt.

Artikel 91

Kleding

De in dit artikel behandelde materie verschilt in zoverre van het in artikel 79 geregelde onderwerp, dat eerstbedoeld artikel regelen stelt met betrekking tot het dragen van de uniform en voorts de dienstplichtige – niet zijnde groot-verlofganger – verplicht de voor hem geldende persoonlijke standaard-uitrusting in zijn bezit te hebben en goed te onderhouden (artikel 37 van de Dienstplichtwet kent overeenkomstige regels voor de groot-verlofganger).

In artikel 79 daarentegen worden aanspraken geregeld op verstrekking van uniformkleding in natura en op een tegemoetkoming in de kosten van kleding en andere goederen.

Het verschil in aard van deze beide aspecten maakte een gesplitste regeling noodzakelijk.

In het tweede lid van dit artikel is de thans reeds bestaande situatie geformaliseerd dat vaststelling van de uniform e.d. geschiedt door de ondergetekende, behoudens in die gevallen dat de Kroon zich deze vaststelling voorbehoudt.

Artikel 93

Wijziging in standplaats en/of functie

Hoewel de dienstplichtige, anders dan de beroepsmilitair, niet met het oog op een carrière bij de krijgsmacht regelmatig van functie behoeft te veranderen, kan het dienstbelang vorderen dat hij wordt ingedeeld in een andere functie en – voor zover hij in werkelijke dienst is – wordt verplaatst, welke laatste term een wijziging van standplaats inhoudt.

In artikel 93 wordt de formele basis gelegd voor de tot dusver niet vastgelegde doch onbetwistbaar bestaande bevoegdheid van de ondergetekende om wijziging te (doen) brengen in standplaats en/of functie van de dienstplichtige.

Artikel 94

Overbrenging naar een andere dienstgroep, een ander wapen of een ander dienstvak of naar een ander deel van de krijgsmacht

In tegenstelling tot het begrip verplaatsen, dat overeenkomstig artikel 93 wijziging van standplaats inhoudt, is overbrenging als bedoeld in het onderhavige artikel slechts van registratieve aard. Uiteraard sluit een overbrenging niet uit, dat als gevolg daarvan de dienstplichtige – voor zover in werkelijke dienst – moet worden verplaatst.

Artikel 95

Wijze van dienstvervulling

Naar hun aard kunnen de verplichte dienstverrichtingen worden onderscheiden in werkzaamheden en diensten. Het onderscheid tussen beide begrippen is in de toelichting op het hoofdstuk Werk- en rusttijden reeds uiteengezet. Voor zover het dienstbelang dat vordert kan de dienstplichtige naast de uit zijn specifieke functie voortvloeiende werkzaamheden ook andere – meer van algemene aard zijnde – werkzaamheden worden opgedragen, zoals het deel uitmaken van een corveeploeg.

De verplichting om de voorschriften en orders te kennen ziet in de eerste plaats op de normale dagelijkse werkzaamheden en diensten van de dienstplichtige. Indien aan de dienstplichtige tijdelijk of incidenteel andere werkzaamheden en/of diensten worden opgedragen, strekt de verplichting om de ter zake geldende voorschriften en orders te kennen zich uiteraard niet verder uit dan redelijk en voor een goede uitvoering van bedoelde werkzaamheden en/of diensten noodzakelijk is.

Artikel 96

Verplichte sportbeoefening

Omdat in een militaire organisatie van het personeel in voorkomend geval zware fysieke prestaties geëist moeten kunnen worden, is het in het belang van de dienst dat het personeel beschikt over een goede fysieke conditie. Ten einde aan bestaande twijfels op dit punt een eind te maken is in onderhavig artikel bepaald dat in dienstverband gehouden sportbeoefening, welke in het algemeen gericht zal zijn op het aankweken en in stand houden van een goede fysieke conditie, een dienstverrichting is waartoe de dienstplichtige derhalve kan worden verplicht.

Artikel 97

Bereikbaarheidsplicht

De onderhavige bepaling is opgenomen met het oog op de noodzaak op zeer korte termijn militaire eenheden te kunnen inzetten, waarvan het personeel niet beperkt is in zijn bewegingsvrijheid. De concretisering van de bereikbaarheidsplicht zal op onderdeelniveau plaatsvinden met inachtneming van door de ondergetekende te geven algemene richtlijnen.

Artikel 98

Verrichten van andere werkzaamheden

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid dienstplichtigen in te zetten voor werkzaamheden als het geven van hulp bij overstromingsrampen, bosbranden, e.d.. Voorwaarde hiertoe zal echter moeten zijn dat bij het niet-inzetten van dienstplichtigen het algemeen belang (waaronder mede het belang van de krijgsmacht valt) in het gedrang komt. In verband daarmee is het oordeel omtrent de noodzaak tot het inzetten van dienstplichtigen voor de hier bedoelde werkzaamheden voorbehouden aan de ondergetekende. Dit laat toe dat op voorhand bepaalde omstandigheden worden aangegeven die – indien zij zich voordoen – leiden tot de noodzaak van het inzetten van dienstplichtigen.

De mogelijkheid is onderkend, dat een dienstplichtige door de in dit artikel bedoelde werkzaamheden – die niet uit de militaire hoedanigheid voortvloeien – in een rollenconflict kan komen. Om die reden wordt thans bezien, of onderhavig artikel in de nabije toekomst moet worden uitgebreid met een bepaling die de dienstplichtige de mogelijkheid verschaft zich van de in dit artikel bedoelde werkzaamheden te verschonen. Mede op uitdrukkelijk verzoek van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen is deze mogelijke aanvulling van onderhavig artikel door een pro-memoriestelling van het derde lid aangegeven.

Artikel 100

Geheimhoudingsplicht

De geheimhoudingsplicht betreft weliswaar de kennis die tijdens het verblijf in werkelijke dienst is opgedaan, doch strekt zich uit over de gehele periode waarin de dienstplichtige – na het vervullen van de eerste oefening – nog als zodanig staat ingeschreven.

Artikel 101

Verplichting tot schadevergoeding

Artikel 102

Verplichting tot aanzuivering van een tekort

In het eerste lid van artikel 101 is als algemene regel vooropgesteld dat een dienstplichtige, die door zijn handelen of nalaten aan het rijk financieel nadeel toebrengt, kan worden verplicht die schade geheel of gedeeltelijk te vergoeden.

In het tweede lid is gewaarborgd dat geen verhaal zal plaats hebben zonder dat de dienstplichtige zich ter zake heeft kunnen verantwoorden.

In het in artikel 102 bedoelde geval dat de dienstplichtige uit hoofde van zijn functie is belast met het beheer over of de bewaring van gelden of geldswaardige papieren, is hij ter zake altijd verantwoording verschuldigd

aan de betrokken chef. Bij het ontstaan van een tekort kan hij worden verplicht tot gehele of gedeeltelijke aanzuivering van dat tekort. In dit geval wordt, zoals ook geschiedt, uitgegaan van een rechtsvermoeden van schuld. De dienstplichtige heeft evenwel een ruime mogelijkheid dit vermoeden van schuld te weerleggen. Bij de uiteindelijke vaststelling van de mate van verwijtbaarheid dient, behalve aan de mogelijkheid van overmacht, aandacht te worden geschonken aan de nauwgezetheid waarmee het beheer of de bewaring is geschied, aan de vraag of voldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen en aan de wijze waarop hij toezicht heeft gehouden op het bij het beheer of de bewaring aan hem ondergeschikte personeel.

Naar de mate waarin hij aannemelijk maakt dat hij deze verplichtingen is nagekomen, kan hij van de verplichting tot aanzuivering worden ontheven. Volledigheidshalve zij er op gewezen, dat het bepaalde in dit artikel de werking van de Comptabiliteitswet 1976 (Stb. 671) uiteraard niet vermag aan te tasten.

Artikel 103

Vastleggen van gegevens en kennisgeven van ongevallen

De beantwoording van de vraag of een ongeval dat de dienstplichtige is overkomen, verband houdt met de uitoefening van de dienst, is van groot belang voor de vaststelling van de aanspraken die de dienstplichtige te dien zake heeft, vooral op het gebied van een eventueel pensioen en de geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk. Om die reden is in het eerste lid van het onderhavige artikel een waarborg opgenomen dat de overheid zo spoedig mogelijk de noodzakelijke gegevens betreffende een tijdens de uitoefening van de dienst plaatsvindend ongeval verkrijgt.

Terwijl aan de ene kant niet elk tijdens de diensturen plaatshebbend ongeval per definitie verband houdt met de uitoefening van de dienst, kan aan de andere kant een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval toch verband houden met de uitoefening van de dienst. Om die reden is in het tweede lid opgenomen dat op verzoek van de dienstplichtige of zijn naaste betrekkingen ook van zodanig ongeval een proces-verbaal moet worden opgemaakt, alsmede dat ook zonder zodanig verzoek ambtshalve een proces-verbaal kan worden opgemaakt.

Dit laatste overigens is slechts in een beperkt aantal gevallen denkbaar, nl. indien het bevoegd gezag kan kennis nemen van een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval en er een redelijk vermoeden bestaat dat ter zake een verband met de dienst bestaat. Het is in het belang van de dienstplichtige niet uit te gaan van de verwachting, dat zonder verzoek zijnerzijds wel ambtshalve een proces-verbaal van een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval zal worden opgemaakt.

Artikel 104

Kennisgeving van ongevallen, waarbij een derde is betrokken

De in dit artikel geregelde verplichting tot melden van bepaalde ongevallen houdt verband met de op 15 september 1965 in werking getreden Verhaalswet ongevallen ambtenaren (Stb. 1965, 354). Krachtens die wet heeft de Staat een zelfstandig recht om de uitkeringen en de verstrekkingen, die aan een ambtenaar in de zin van genoemde wet of aan diens gezinsleden zijn gedaan ter zake van een ongeval dat aan hem of aan een of meer van zijn gezinsleden is overkomen, te verhalen op degene die naar burgerlijk recht aansprakelijk is voor de gevolgen van dat ongeval. Artikel 1, onder b van de hierbedoelde wet geeft aan dat onder ambtenaar wordt verstaan de dienstplichtige militair.

Artikel 105

Kennisgeving van verhindering tot dienstverrichting

In dit artikel wordt als hoofdregel vastgelegd, dat de dienstplichtige die om welke reden dan ook niet aanwezig kan zijn op de plaats en het tijdstip, waarop hij met het oog op zijn dienstverrichting aanwezig behoort te zijn, daarvan onverwijld kennis moet geven aan het bevoegd gezag. Deze hoofdregel geldt ook indien de verhindering veroorzaakt wordt door ziekte van de dienstplichtige.

Uitsluitend omdat in dit geval ook nog andere verplichtingen bestaan dan alleen de kennisgevingsplicht, is de situatie van verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte van de werkingssfeer van onderhavig artikel uitgezonderd en in artikel 54 neergelegd, te zamen met de andere in dat geval bestaande verplichtingen.

Artikel 108

Verbod tot het verrichten van bepaalde werkzaamheden en/of diensten als maatregel van orde

Dit artikel zal toepassing vinden in de gevallen, waarin bij een vrijwillig dienende militair tot schorsing wordt overgegaan. Het instituut van de schorsing als zodanig past immers niet in de verhouding overheid/dienstplichtige.

HOOFDSTUK 10. BEZWAAR EN BEROEP

Artikel 109

Voor beroep vatbare beslissing

Dit hoofdstuk vormt de nadere uitwerking van artikel 4 van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen.

Ter zake moge worden verwezen naar hetgeen daaromtrent is gesteld in de memorie van toelichting, behorende bij die wet.

De verdere uitvoering van de in dit artikel gegeven beroepsprocedure zal onder meer met de volgende waarborgen zijn omkleed: er wordt omtrent een bezwaarschrift beslist binnen een vastgestelde termijn, en niet dan nadat er over dat bezwaarschrift advies is ingewonnen van een commissie of een rapporteur; klager zal een wrakingsrecht hebben, het recht zich te doen bijstaan door een raadsman, te worden gehoord en te verzoeken getuigen en deskundigen te horen.

HOOFDSTUK 11. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 113

Inwerkingtreding

Het streven is er op gericht de uitvoeringsbepalingen van het onderhavige besluit voor de onderscheidene krijgsmachtdelen waar mogelijk gelijk te maken.

Het concipiëren van de voor dit besluit benodigde uitvoeringsbepalingen zal echter nog geruime tijd in beslag kunnen nemen, waarbij het verwachtbaar is dat op diverse gebieden aansluiting bij de thans bestaande regelingen voor het ene krijgsmachtdeel nu eens moeilijker, dan weer makkelijker zal

kunnen plaatsvinden dan voor het andere krijgsmachtdeel. Het ligt daarom in de rede de mogelijkheid te behouden tot een gedifferentieerd beleid te komen inzake het inwerkingtreden van de in dit besluit vervatte basisbepalingen en de daarop te baseren uitvoeringsbepalingen.

De Staatssecretaris van Defensie,
J. van Houwelingen